

36215b
b

910217 I
Mag. St. Dr.

~~7. 11. 11. 88.~~

2645

IVGVM GRAVE
SUPER OMNES FILIOS
A D A M.
E SS. Patrum verbis for-
matum.

A D

PER ILLUSTREM ET REVE-
RENDISSIMUM DOMINUM,

D. BONAVENTURAM

DE NIEDZIELSKO
M A D A L I N S K I.

Præpositum Vladislaviensem,
Gnesnensem, Varsoviensem; Canonicum.

Præpositum Petricoviensem,
Supremum thesauri Regni Polonia, & Ca-
mera S. R. M. Notarium.

P E R

R. P. ADALBERTUM TYLKOWSKI
Societatis IESV Theologum.

GRACIÆ, Apud Stanisławum Kot-
kowczyk S. R. M. Typographum

Percussit Sexcentos vir'os (*hostiū*)
vomere & ipse quoq; defendit
Isrâél. *Judic. 3. 31.*

SPLENDESCIT.

A S A N I

*Quo Ceres haud pridem, iam gaudet Vomere
Mauros*

*Quando MADALINAM contigit ille manum.
Hunc etiā Pallas mallet quam Gorgona ferre:
Præripit ast calum, tu mea prata colas.
Aureus a fructu Vomer! ferrum Scile! terram
Tu non tam nosti scindere, quam ferere.*

PERILLVSTRIS
ET

REVERENDISSIME DOMINE.

*On feci Iugum. Sed quid
illud nisi iungatur Vo-
meri? permitte, coniun-
gam Tuo Gentilitio. Be-
nè, ut spero, conveniet illis. Iugū hoc
venerandā præfert antiquitatē. Vo-
mer Vester à Piasti adhuc Coniuge, &
Polonia Principe assumptus in Vestra
consanguinea Domo asseruatur. Iugū,
Patrum SS. dictis formatum. Vestri
Vomeres sanctis & fortibus relucet
factis. quod ego verbis illorum doceo,
Tu cum Maioribus Tuis factis expref-
sisti. Imò præcedis & ipsum rapis Te-
cum Iugum: dam faciendo, fieri posse
ostendis, ad quæ facienda trahit meū
Iugum. Videmus priscū inter Aulica
negotia candorem. videmus inter di-
gnitates, quorum una Te alteri præ-*

D E D I C A T I O.

ripit, ac priusquam habere possit, de-
stinat, quàm profunde Tui descendant
Vomeres, cùm illud identidē eruant.
LAVS DEO, MIHI CONFUSIO, cùm
claritatē generis ac Honorum NVGAS
appellas. dum amore Modestiae, Tua
gesta ita sepelis, ut solo se prodant fru-
ctu; eoq; vherrimo ac multiplici,
quantum Vomer hic Ecclesia & Deo
apud Te operetur. Vi Tuum in prae-
sens latendi studium tegit, ita olim
pandet amplissimè, tempus. Martia
Tuorum arma, in tela pietatis verti-
sti: gloriam bellicam, in caeli trophæa.
Inuenère Tui Maiores in quo se nobis
exhibeant: non obscuras sed perficis
eorum laudē bellicam, dum in sacram
mutas. Septimum currit saeculū, ex
quò illi castra Patria Bellatoribus re-
plendi: Sextum, ex quo Regioni Vie-
lunensti pro omnibus dignitatibus ac
Officijs Terrestrib⁹ idoneos submini-
strandī, consuetudinē nusquā interrū-
perunt.

DEDICATIO.

perunt. Sed vetera, quæ & libros im-
plent, & ut sublata ex oculis, non ita
afficiunt, mitto. Solos Tuos profero
Illustres Patruos & Patruales, nostra
memoria. Alexander Iudex Vielua-
nensis quæ sapientiâ ac iustitiâ nitue-
rit? comitia quæ sæpius Nunciû, Tri-
bunalia quæ illum arbitrû laudârunt,
testata. Iacobi Tribuni Mscyslauien-
memoria ipsa facit elogium, Martem
loquitur, Heroem loquitur. Is legionis
Præfekt⁹ sæpe totos M. D. Lithuania
Exercitus pro Duce rexit. Smolen-
scum fame & præsidiÿ inopiâ Moscho
inclinatum, industriâ, animis, alimo-
niâ, ausibus magnis, retinuit. Sed fa-
cta viri nō hâc breui pagellâ excipi de-
cet leget alia qui liberationē Smolensci
per Vladisl. IV. euoluerit. qui Rex
tantâ ornaturus virtutē eius loci Pa-
latinatû cōtulit, sed mors priusquàm
recepisset, Iacobû abstulit. Par laudi
Martie morâ probitas. Legitur hæc

DEDICATIO.

in Domicilio Fratribus de Monte Carmelo, erecto ac copiosè dotato. Ioannes quantus; cuius ore duo Primi Regni nostri Principes Primatesq; loqui voluerunt? cui Abbatia Landensis Administrationē perpetuā Vladislaus IV. Rex, cui Theodosiensem Insulam, ac Gnesnensem Suffraganeatū Regni Primas, ut meritissimo cū Summorum Pontificum Laude, contulerunt. Sed quantus ille in odijs precipuè componendis, in laboribus Ecclesia, in Pastoralis Officio, Maior tota Polonia testata, quæ eum totius Coronæ Polonicæ Suffraganeum vocitabat! Adalbertus Tribunus Vielunens, quantus Domisofisq; in Pace & Bello? nemo ignorat. Sed à Patris ad Patruos venio. Alexandri Filij sunt Alexander. Succammerarius Vielunens. Iacobus Equestris militiæ sub Vladislao IV. Magister, qui ea gessit, qua locuplete in Seneriens Ducatu remuneratione di-

D E D I C A T I O.

gravi visa sunt Principi. Sed ut hic globum tormenti bellici pede excipit: Ita Frater eius Nicolaus Pincerna Vielunensis sub Zborow pro Patria gloriosam toto pectore mortem. Non potest illaudatus memorari Stanislaus Subdapifer eiusdem Terræ. Parè gloria n meritis Martinus Capitaneus Præmistiensis, amor & delicia Nobilitatis, cuius impleuerat ac penè possederat corda animosq̃: Adalberti superstites viuunt, viuantq̃. Sigismundus proles Parente dignissima Notarius Terræ Vielunensis, & Sebastianus in nullo degener, Surrogator Ostrzeßouiensis: ambo cuiusq̃ fortanae capaces, cuiq̃ labori pro Patria pares. Sed ad Te iam Perillustreis Prælate redeo, & precor. Socientur feliciter Tui Vomeres Iugo meo, ut ex illis prodeant abundè, fruct⁹ beata æternitatis: quib⁹ Euangelici Patris familias horrea compleantur, Tuo ma-

scin

DEDICATIO.

ximo fanore, meo solatio. Iugum formavi inter meos labores. Philosophicos, ut pro instituto meo dum inter literas conor, in Auditoribus diuinum ignem accendere, me ipsum prius illo primauo sinceroq; Patrum ardore inflammârim. Tu admitte inter Tua publica ac plurima negotia, atq; curis fatigatus, ex dictis Patrum cape solatia. Graue sit illud Filijs, qui sunt tantum Adæ, sed Tibi nato ex Deo per virtutes, fiet suauis Iugum Christi. Operabitur gratia Tecum, cum qua Tu es non segnis Tui colonus. Ego ut Tibi eternitatẽ voueo, in qua cum Tuorum Vomerum gaudebis messẽ: ita, utquã diutissimẽ Tuos percipiat Ecclesia & Patria labores precor.

Varsovia in Collegio Societ. IESV.
1668. Nou. 1.

PERILLVSTRIS AC REVERENDIS-
SIMÆ DOMINATIONIS TVÆ.

Studio, sissimus

ADALBERTVS TYLKOWSKI S. I.

C A P V T I.

GRAVE IUGVM
S V P E R
S Æ C V L A R E S.

I. Quia salus illorum in
lubrico.

*G*nouit hoc Sanctus Cypria-
nus cum dixit, Lubrica-
lipes est quæ inter fo-
menta peccati saluari se-
sperat. Incerta est victoria inter
hostilia arma pugnare, & im-
possibilis liberatio est, flammis
circumdari nec ardere. Atqui
iuxta Euangelium quidquid in mun-
do est, concupiscentia carnis, concu-
piscentia oculorum, superbia vitæ,
aut est vitæ, aut oculorum superbia,
aut concupiscentia carnis; adeoq; totus
est in maligno mundus.

2. In laqueos incidunt diaboli.

Et cū in saeculo, qui est verè in saeculo, nemo sit, quin cupiat fieri diues, qui verò diuites fieri volunt incidunt in laqueos diaboli iuxta S. Paulum. Et quia cupientes fieri diuites, sunt diuites coram Deo, de illis currit illud Matth. 19. Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cælorum: & iterum dico vobis, facilius est camelum per foramen acūs transire, quàm diuitem intrare in Regnum cælorum. Hinc S. Greg. 4. Moral. 3. dixit. Rarum valdè est vt qui aurum possident ad requiem tendant. Et fortassè huc respexit Cosmas quando Scriptori Prati Spiritualis dixit: Quid potest saecularis homo virtutis adipisci?

ia. 3. In medio malorum viuunt.

Quantum deinde periculum salutis aeternae subeant Saculares ex occasione eorum cum quibus viuunt, expressit S. Bern. serm 3. de Circumc. Nam in mundo. Alij venenatis persuasionibus, alij vndique exemplis peioribus ad peccatum alliciunt, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam deiiciunt. Iam verò dixit S. Hieronymus. Procliuis est imitatio malorum, & quorum Virtutes assequi nequeas, citò imitaris vitia. Osee 4. de mundo dictum. Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra, maledictum, & mendacium & furtum, & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit. Vnde S.

Aug. in Psal. 141. Scito quòd in medio laqueorum pertransis. S. Paulinus epist. 2. Tota huius mundi figura diabolicis prætexta est retibus. S. Ambr. in Luc. 4. Multi laquei quacunq; ingredimur, ac tandem concludit S. August. H. 38. in Ioan. Si delectat te mundus, semper vis esse immundus, quem delectat habitare Sodomis, non euadet incendium; quem, inter Ægyptios, non euadet seruitutem, ipsi Viri Religiosi si multum Secularibus immisceantur, in periculum salutis veniunt, quid verò ipsi sæculares. deplorat hoc B. Lauren. Iustinianus de perfect. Monast. cap. 22. O quot temporibus nostris fuerunt, qui tanquam ardentes lampades, & mundi luminaria lucebant coram hominibus, paulatim ex conuersatione Sæcularium tepefacti, ad pristina opera sæcularis vitæ mi-

super Seculares.

§

serabiliter redierunt. *addit ibid.*
S. Qui cum dyscolis conuersari vo-
luerit, procul dubio fiet eorum
similis. *Quocirca arguit S. Chry-*
sost. Orat. 2. de Prouidentia. Si pe-
stilentem locum & contagionis
plenum videris, consuetudinem
illius loci fugis, quamuis sexcen-
ties ad domicilium illud traha-
ris, & corporis valetudinem cæ-
teris omnibus rebus anteponis?
vbi verò opinionibus pestilenti-
bus quidam complentur, ac æ-
gritudinibus, quæ non modò
corpus corrumpunt, sed ani-
mam quoque perimunt ac dete-
riorem vilioremq; reddunt, non
omninò referre? & tamen teste
S. Basilio hom. 9. Sicut in pesti-
lenticibus locis sensim attractus
aër, latentem corporis morbum
inijcit, sic in praua consuetudine
ac conuersatione, maxima no-

6. *Graue Iugum*
bis mala hauriuntur., etiam si
non statim incommodum sen-
tiatur.

4. Aliquando pro suis meri-
tis in hac vita recipiunt
mercedem.

Dictum id Diuiti : Recepisti
bona in vita tua, & quanam? in-
duebatur b'sso & purpurâ, epulaba-
tur splendide. Solutum tibi per ho-
nores, famam & eiusmodi, in altera
vita mera manserunt pœna.

5. A domesticis habent salu-
tis periculum.

Inimici hominis domestici e-
ius. ait Scriptura, concedendum scē-
pè ijs ne offendas, deserenda ea quæ
sunt Dei, imò ipse Deus: ne te illi
deserant: auaritiæ studendum, ut illi
habeant lautè; salus negligenda, ut
placeas. S. Chrysost. hom. 57. ad pop.

Patrem discipulus sepe hunc volu-
it, nec id Christus permisit, quid
ita? quoniam accer instat diabo-
lus, ut se in animum insinuet.

6. Rarò habent animæ Dire-
ctorem.

*Iam verò cum vita nostra sit
militia, in qua pugnandum cum In-
fernali exercitu, Duce spirituali om-
nino egemus, ut expressit S. Ioannes
Climacus gr. 4. Qui sine Patris
Spiritualis auxilio contra spiri-
tus nequam pugnare nititur, ab
illis occiditur. at secularis homo
quandonam & quotus illum Ducem
habet! militandum tamen est.
Notandum quod de bonis etiam o-
peribus, docet Sanctus Bernard.
serm. 3. de S. Andrea. Si quod sine
licentia Patris Spiritualis fit, va-
næ gloriæ deputabitur non mer-
cedi. Imò S. Basiliius serm. de abdic.*

re-

rerum, afferit: Quidquid eo in-
 sciente facis, id furtum & sacri-
 legium est, tibi que exitium, non
 utilitatem vllam apportat, estò
 id tuum bonum iudices.

7. Ex Vanitate habent no-
 xam, cui ferè coguntur
 feruire.

*Iam quid de Vestitu ipso, quid de
 cultura corporis, risu, & amœnitati-
 bus mundi noxa attrahant Saculares:
 audiant quid de Apostata Torquato,
 alloquendo ludicem, dixerit S. Ti-
 burtius Mart, r: Credisne Vir il-
 lustrissime hunc esse Christia-
 num, qui in suo lenocinio molli-
 endo, capitis fimbrias admittit,
 qui tonsorem diligit, qui scapu-
 lis molliter gestit, qui fluxum
 gressum improbo nixu disten-
 dit, qui foeminas curiosius intue-
 tur? nunquid tales pestes digna-*

tus

tus est Christus habere seruos suos?
os? & licet communem vestitum,
Christiani cum Gentilibus deferant
ab illis tamen quādam modestiā di-
stingui debent, ut olim Minutius Fe-
lix in Octauio dixit. Nos non no-
taculo corporis, sed innocentiae,
ac modestiae signo facile distin-
guimur. B. Antiochus homil. 95.
Ridere solutiū, neuiquam illis
permisum est, qui sunt germani
Christiani.

8. Et ipsi ad magnam San-
ctimoniam obligantur.

Sanctus Chrysost. hom. 24. in acta.
Nescis Christiane quod cum An-
gelis stas; cum illis cantas, cum
illis hymnos decis; & stas ridēs?
& non esset mirum, si fulmen
demitteretur non solum in il-
los, sed etiam in nos. digna enim
fulmine sunt haec, Adhuc Rex, &

inspectat Exercitus Angelicus, & tu in illorum conspectu stas ac rides, vel ridentem, negligis? nonne ut damnosos, ut fures, ut corruptos, & perniciosos, tales; & innumeris malis plenos ab Ecclesia exigi oportebat? non sufficit nobis quod ipsâ mente sumus ignavi, nec quòd orantes aliò euagamur, sed etiam risum afferimus? unde testificor vobis qui sancti estis, quòd iudicium vobis erit ac condemnatio, si quis videns inordinate viuentem, maximè illo tempore, Sacrificij scilicet, non admonuerit, nec corripuerit: hoc est plùs quàm orâsse, dimitte preces & illum corripe, ita & illi proderis, & tu lucrum habebis. *Tantifacit hic Pater minimum Christiani secularis defectum. Sed neq; aliter sensit B. Petrus Damiani s. epist. 2. Cùm*
Veri-

Veritas dicat, vœ vobis qui ride-
tis, quoniam flebitis: quid in-
tremendo iudicio dicturi sunt,
qui non solum ipsi rident, sed nō
super scurrilia profereutes, ri-
sum audientibus violenter ex-
torquent. *Omniſus dictum.* Esto.
te perfecti, ſicut Pater veſter.
S. Ambr: ſerm: 20. in Pſalm. 118.
Qui Euangelij præcepta audit
& non facit, negat Chriſtum;
eſſi verbo fateatur, moribus ne-
gat. *Bern. ſerm: in Cantic.* Non
erit vnquam Spiritui Dei paſſ
cum mundi vanitate, cū Ve-
ritatis ſit Spiritus. *S. Macarius di-*
xit. Si quis ſeipſum dedat curis
vel ambitionibus, aut dignitati-
bus, humanoſque curet hono-
res, & hæc inquiret, animaſque
eius cogitationibus terrenis per-
miſceatur & confundatur, aut
alicui rei ad hoc ſæculum perti-
nen-

nenti sit devinctus, desideretque eiusmodi anima transilire, vitare, atque expellere affectionum turbas, in quibus tenetur a potestatibus iniquis, minimè potest: proptereaque diligit & facit voluntatem Tenebrarum. *in saeculo verò quæritur est qui non in his, aut horum periculo existat? at verò Eccl. 3. dicitur. Qui amat periculum peribit in illo.*

9. Obligantur ad mundum odio habendum.

Difficulter homines in saeculo constituti & illud præceptum implere possunt, Nolite diligere mundum: & tamen verum est, quod dixit S. Greg. lib. 2. in 1. Reg. cap. 1. Nisi Sæculum amare desistimus, Deo per amorem vivere non valeamus. Istis dictum est, Luc: 21. Attendite ne corda vestra gra-
uen-

utuntur in crapula, aut curis huius vitæ, ut legit idem S. Pastor p. 1. cap. 7. ne fortè superueniat in vos repentina des illa: tanquã laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem, omnisterræ. & 2. Tim. 2. dist. m. Nemo militans Deo implicat se Sæcularibus negotijs. itaq; qui implicat se eiusmodi negotijs, Deo non militant: nemo verò coronabitur, nisi qui legitimè certauerit. 10. Discrimen habent tam à bono quàm à malo successu!

Iam non succedant negotia Sæcularia, quanta afflictio Spiritûs, & quanta ex tribulatione pericula? Succedant verò? fortè occinetur tibi Recepisti bona in vita tua? S. Greg. hom. 4. in Euang. Ista Fratres mei Sententia pauore potius indi-

indiget, quàm expositione. Ecce, dum dicitur. Recepisti, indicatur & Diues iste aliquid boni habuisse, ex quo in hac vita reciperet. *Vtrumq;* hoc Prou. 1. expressum. Auersio populorum interficiet eos: & prosperitas stultorum perdet eos.

11. Mundus decipit.

Sed utut Mundus egerit nobiscum; semper est infidus. S. Chrysost. tom. 2, hom. 13. ita habet de illo. Multa nobis iocussu nè pollicetur non videt sed ut accipiat, promittit plurima de rapinis; ut auferat regnum & iustitiam: thesauros pollicetur in terra, ut nobis cælestium faciat iacturam: vult nos in hoc sæculo ditare; ne diuites simus in futuro.

12. Mundus multis afficit molestijs.

Tertullianus ad Martyres, postquam eos ingressos carcerem solatus est, ita de Mundo loquitur Si cogitemus ipsum mundum magis carcerem esse, exiisse vos è carcere quam introisse in carcerem intelligemus: maiores tenebras habet mundus quæ hominum præcordia excæcant: grauiores inducit catenas, quæ ipsas animas constringunt: peiores immunditias expirat. et si autem ille nō sit ex Sanctis maximæ tamen est auctoritatis. Bern. autē serm. 1. de altit. & Bass cordis. Quanto inquit neeuniæ desiderio afficitur avarus, quanto gloriæ appetitu ambitiosus exæstuat: quàm violenter denique, quemque sua trahit voluptas, quis explicet? Videas certè eos quidquid adepti sunt, paruipendere, non attendere, quanto labore & desiderio cā

vix tandem consequi potuere:
quoniam vilescunt eis omnia,
præ desiderio minoris fortè rei
quam cœperint alteri inuidere.

Addit & B. Laur. Iustin. lib. de Obedien. c. 1. Sibi ipsis minimè parcentes se exponunt periculis, se laboribus macerant, seque, quod est formidolosius, gehennæ faciunt filios; vt humanis attollantur honoribus, cœteros præcellant laudibus, momentaneis fruantur voluptatibus, atque terrenis ditescant opibus.

13. In Sæculo pauci Sancti.

Paucitatem Iustorum in Sæculo ita annotat S. Macarius homil. 12. Ecce Mundus vniuersus obambulat in terra & negotiatur, sed nihil cogitat quod Deo sit gratum, tanquam, si essent diuersiona & lupanaria; aut loca
simi-

similia, in quibus multa in ordinatè & intemperanter committi solent.

14. Pauci saluantur.

Vnde S. Chrysost. è Sacularium,
plurimis millibus vix aliquos saluari
asseruit, sic enim suum populum An-
tiochenum homil. 40. alloquitur.
Quot esse putatis in ciuitate nostra qui salui fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen. Non possunt in tot millibus centum inueniri qui saluentur, quin & de his dubito. Quanta enim in iuuenibus, quanto, malitia? quantus in Senibus torpor? Filij curam gerit nemo: imò zelum habet nemo, vt Senem respiciens imitetur: exemplaria deleta sunt, propterea neque iuuenes laudabiles euadunt.

S. Aug: à Guil, l'epin serm. 2. in

Dom.

Dom. Septuag. in hac verba adducitur. Arbitror tres mundi partes fore damnandas, eò quòd in omnes regnet infidelitas, de quarta autem quid dicam? nisi quod 1. Ioan. 5. scribitur. Tocus mundus in maligno positus est. *S. Antonius de Padua Dom. 3. Adu. in illud Isaia 19.* Mœrebunt Piscatores & lugebunt omnes in flumen mittentes hamum & expandentes rete super faciem aquarum emarcescent: confundentur omnes qui operantur limum pleðentes & texentes subtilia. *ita concionatur.* Piscatores, sunt huius Mundi amatores, mittentes hamum, mercatores falsi. expandentes rete, sunt maledicti vsurarij, operantur limum, Legistæ, Decretistæ, & Aduocati. Hi omnes in fine vitæ suæ, cum iam non poterunt villicare
lu-

lugebunt, quia divitijs quas tam sollicitè acquisierunt, tam ardentè amaverunt, ita miserrimè denudantur: marcescent. quia eorum animæ à corpore egressæ dæmonibus tradentur æternaliter puniendæ.

15. Et pueri subiacent his periculis.

Quid de Pueris sentiendum docet S. Greg. lib. 4. Di. log: cap. 18. Et si omnes baptisatos Infantes, atq; in eadem Infantia morientes regnum cæleste ingredi credendum est: omnes tamen parvulos, qui scilicet iam loqui possunt, regna cælestia ingredi, credendum non est: quia nonnullis parvulis eiusdem regni cælestis aditus à Parentibus clauditur, si malè nutriantur. & *in exemplum adducit quinquennem pue-*

*puerum, quem daemones ad supplicia
raperunt.*

C A P V T I I.

G R A V E I V G V M S V P E R
E C C L E S I A S T I C O S.

E Adem serè habent pericula Eccle-
siastici Viri, qui degunt extra
claustra, quæ Sæculares: neq; habent
remedia concupiscentiæ, uti laici in
Matrimonio, quod S. Cypr. de singul.
Cleric. his deplorauit. O quanti &
quales Episcopi & Clerici, simul
& laici post Confessionum, id est
post Martyria, victoriarumq; cal-
cata certamina, & signa, [id est
miracula] vel mirabilia usque-
quaque monstrata, noscuntur
cum his omnibus naufragasse,
cum volunt in naui fragili nauig-
are. Quia iuxta Asceticos Religio-
si cælum petunt per pontem, Clerici
Sæculares naui, Laici natatu. Sed de-
tur,

tur, quòd etiã superent pericula à carne tamẽ non leuia illis alia imminet.

I. Quia reditus habent onerosos.

Testatur id S. Bern. ser. 23. in Cant.

Timeant Clerici, timeant Ministri Ecclesiæ, qui in terris Sanctorum, quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendijs quæ sufficere debebant, minimè contenti sint, superflua quibus egeni alerentur, impiè sacrilegequè sibi retineant: atque in vltus suæ superbiæ atque luxuriæ victum pauperum consumere minimè vereantur, duplici profectò iniquitate peccantes, quòd & aliena diripiunt, & sacris, in suis vanitatibus & turpitudinibus, abutantur. *Simillima ante S. Bernardum dixit S. Gregorius Magnus. Ex his credo duobus capitibus positus horribi-*

ribilem format Sententiam ubi de
Curatis & indignitate constitutis lo-
quitur. S. Chr, soſt hom. 3. in acta.
Non arbitror inter Sacerdotes
multos eſſe qui ſalvi fiant, ſed
multò magis qui pereant, non
tam proprijs peccatis, quàm alic-
nis quæ non curauerunt.

2. Ad Magnam Sanctita-
tem obligantur.

Quanta verò Sanctitatis rei ſint,
docet idem lib. 3 de Sacerd. Neces-
ſe eſt ſic Sacerdotem eſſe purum,
vt ſi in cælis iſtis collocatus in-
ter coeleſtes illas Virtutes me-
dius ſtaret, imò tenentur quodam-
modò B. Virginis, atq; iſſius Chriſti
Domini Sanctitatem amulari: cum
& iſi Chriſtum quodammodò pari-
ant, & in perſona Chriſti operentur.
inde S. Greg Nazian orat. 1. n. 125.
dixit. Sacerdos eſt Deus, & alios
eſſi.

de
o-
s
ed
L.
e-
a-
nt,
el-
m,
in-
ne.
am-
risti
um.
ari-
tur.
25.
hos
effi-
efficit Deos. quocirca monuit B.
Laur. Iustin. *serm. de Corp. Christi.*
Accedat Sacerdos ad altaris tri-
bunal ut Christus, assistat ut An-
gelus, ministret ut Sanctus, po-
pulorum offerat vota ut Ponti-
fex, interpellet pro pace ut Me-
diator, pro se autem exoret ut
homo. *S. Isid. Pelus. lib. 2. epist.*
206. Tantum interesse debet
inter Sacerdotem & quemlibet
probum virum quantum inter
cælum & terram discriminis est.
ad hanc verò sanctitatem vix maiora
habent adiumenta quàm laici, certè
eadem pericula, ex conversatione, ex
administratione æconomiae, ex vani-
tate, & ambitu & alijs, de quibus *S.*
Paulinus epist. de gazophylac. Vbi-
que prærenti laquei, ubique stri-
cti sunt laquei: inter insidias &
pugnas vita transigitur, & per
ignes doloso cineri suppositos
ambu-

a tribulamus. ecce quàm facilis lapsus! sed & quàm grauis?

3. Peccata Sacerdotum grauiora.

S. Isidor. Pelus. lib. 2. epist. 121. Non est idem laicum peccare, quod Sacerdotem: idque ex lege perspicuè constat *Leuitic. 4.* Tantum enim ea, id est lex, pro Sacerdote peccante sacrificium offerri præcipit, quantum pro vniuersa plebe. Quòd si par esset peccatum, idem utique sacrificium minimè indixisset. Maius porro peccatum efficitur, non ob naturam, sed ob perpetrantis dignitatem. & lib. 2. epist. 208. Consentaneum est, ut qui honore ac dignitate superiores sunt, hi quoque si peccent, grauioribus supplicijs mulcentur. S. Salust lib. 4. de gubern. Ex hoc ipso

ipso Sacerdotes deteriores sumus, si meliores non sumus qui meliores esse debemus. Cuiusmodi enim culpa est, ubi honestior status, honoratior est persona peccantis, peccati quoque maior invidia. Atrocius sub sancti nominis professione peccamus. Vbi sublimior est prærogativa, maior est culpa. *Iam si Sacerdos est quoddam vas Deo sacrum; persona sacra, videtur quoduis peccatum aliquomodo de sacrilegio participare. S. Bernardi hic est Sensus. Nugæ in ore Sæcularis nugæ, in ore Sacerdotis blasphemix: consecrasti os tuum Euangelio talibus aperire illicitum, assuescere Sacrilegum, itaq; si ipsæ nugæ sunt sacrilegia, quid tandem erunt alia, grauiora peccata? Videat itaq; Sacerdos an se non poterit, si peccauerit verbis S. Ambrosij serm. ad laps. in-*

crepare. Sacrilegium est vbi vas Christo oblatum, dedicatum Domino, dementi temeritate polluisi: memineris quid sit factum, *Dan. 5. Balthasari.* Quid de te arbitraris pariter perditum ac perditorem, qui vas rationabile consecratum Christo, sanctificatum Spiritui S. impiè temerastis, polluisi sacrilegè? Melius fuerat omninò te natum non esse, quàm sic natum, vt te sibi gehenna proprium filium vendicaret.

4. Obligantur ad Exemplaritatem.

Exemplares adeò debent esse Sacerdotes, vt S. Basil. reg. 80. cap. 8. dixerit. Simus tanquam lux in mundo, vt & ipsi puri simus ab omni vicio, & eos qui ad nos accedunt illuminemus ad agnitionem

nem veritatis : *S. Cypr. de unit. Eccles.* quasi templum Dei conuersemur, ut Deum in nobis constet habitare. *S. Greg. hom 17 in Luc.* Debemus pensare quod à Domino Sanctis dicitur Apostolis, & per Apostolos nobis : Vos estis sal terræ. Si igitur sal sumus, condire mentes fidelium debemus, ut quisquis Sacerdoti iungitur, quasi è salis tactu, æternæ vitæ sapore condiaur.

5. Periculum imminet ne indignè ad Sacrificium accedant.

Iam verò quia Sacramentum Eucharistiæ non solum ut Laici percipiunt, sed etiam conficiunt, duplò maius habent vinculum, ut dignè accedant : ad quod si indignè accesserint plus quàm iudiciũ sibi manducabunt & bibent. S. Bernartus : apud S. An-

tonin: tom. 1. sess. 50. a. 2. c. 5. monet:
 Caue ne nimis tepidus, & inordi-
 natus atq; incōsideratè accedas:
 quia indignè sumis, nisi accedas
 reuerenter, circumspēctè, & cō-
 sideratè, & vide ne propter tumo-
 rem, aut vanam gloriā, aut cons-
 uetudinem; aut alicuius mūn-
 danæ complacentiæ, aut tempo-
 ralis fauoris; respectu, accedas:
 sicut multi diebus istis abutuntur
 ad sui perditionem. & in Breui-
 loqu: p. 6. c. 9. qui tepidè & inde-
 uotè, & incōsideratè accedit, iu-
 diciū sibi manducat & bibit,
 Quod verò officium sacrificantis atti-
 net: S. Chrysost: homil. 83. in Matth:
 Quo non oportet esse puriorem,
 fruētem tali sacrificio? quo so-
 lari radio non-splendidiorē ma-
 num, carnem hanc diudentem?
 os quod igni spiritali repletur?
 linguam, quæ tremendo nimis
 fan-

sanguine rubescit? Quid putatis
 si aliquis, non dico obscena, sed pro-
 fana in sanctuarium veteris legis in-
 tulisset quantoperè DEVM offen-
 di flet. atqui teste eodem Chrysost: ho-
 m^l 1: 30. in 2. Corin. Os istud sacrifi-
 cantis, ipso quoque propitiatorio
 augustius, atque terribilius est.
 quid si aliquis vase quod sordib9 im-
 pletum fuit, & paulò antè, nec satis
 repurgatum, veliet sacram Hostiam
 excipere? quid si manus sanguine ma-
 nantes Domino pacis admoovere? Quis
 scit, an lugeat Samuel quòd unxerit
 Saulem? Quis scit, an non feratur sen-
 tentia tanquam contra proditorem in-
 tingentem manum in paropside? uti
 hìc libet verbis S Hieronymi ad Sa-
 binianum, licet paululum mutatis.
 Non times ne Christus de Hostia
 contra te clamet? ne puerpera
 Virgo te increpet? ne Mater Do-
 mini accuset? Quid sit verò dignè

ad hanc mensam accedere, innuit S. Bern: *serm: 3. in Psal: 90.* Quid est manducare eius carnem & bibere eius sanguinem, nisi communicare passionibus eius, & eam conversationem imitari, quam gessit in carne? S. Chrysost: *homil: 24. in 1. Cor.* Qui ad hoc Corpus accedit, nihil ei cum terra commune esse debere. S. Cyrillus Alex: *lib. 2. Glaphyrorum in Exod.* Oportet eum qui semel cōmunicauit Christo, quasi incitato, ardentiq; animo, ad omnem virtutem contendere, & istam quæ in mundo est, abominabilem voluptatem, præterfugere. S. August: *serm: 1. de temp.* Mutet ergo vitam qui vult accipere vitam, nam si non commutet vitam, ad iudicium accipiet vitam: & hæc quidem de Laicis isti Patres sancti dixerunt: at verò de Sacerdotibus B. Laurentius Iustin:

Iustin: de discipl: & perfect c. 9. Alia
Sacerdotum, alia cæterorum de-
bet esse consideratio, & mentis
dispositio: excellentior quippe
gradus perfectionem exigit præ-
parationem. *Vnde S. Bern: serm:*
de tripl: custodia, dicit de se alijsq; Sa-
cerdotibus. Nobis ad immundi-
tiam, minima quævis inobedi-
tia *præcepti diuini* sufficit: nec iam
næuus est, sed grauis macula, si
in actionibus nostris, vel mini-
morum residet negligentia man-
datorū. *& vnde hoc? explicat idem*
serm: 8. in Psal: Qui habitat. Deo
dicata membra, nullâ tibi teme-
ritate usurpes, sciens quia pietati
sanctificata, non absq; graui sa-
cilegio in vsum vanitatis, curi-
ositatis, voluptatis, aut eiusmodi
sæcularis operis assumuntur. *Vnde*
idem lamentatur de Conuersione ad
Clericos cap: 17. Nemo magis irā

meretur quàm inimicus simulās
amicum: id est, *sacra persona po-
sita in peccatis.* Væ Ministris infi-
delibus qui nondum reconcilia-
ti, reconciliationis alienæ nego-
cia, quasi homines qui iusticiam
fecerint, apprehendunt. Væ filiis
iræ, qui se filios gerere profiten-
tur. Væ filiis iræ, qui pacificato-
rum sibi vsurpant gradus, & no-
men non veretur. Væ filiis iræ,
qui fideles sese Mediatores pacis;
vt peccata populi comedant, (*id
est Beneficia à Benefactoribus pro pec-
catis erecta,*) mentiuntur. Væ qui
ambulantes in carne, Deo place-
re non possunt; & placare velle
præsumunt. & cap: 29. Curritur
passim ad sacros Ordines, & re-
uerenda quoque ipsis Angelicis
Spiritus mysteria homines ap-
prehendunt, sine reuerentia, sine
consideratione. Neque enim si-
gnum

gnum regni occupare coelestis, aut illius timent imperij gestare coronam, in quibus avaritia regnat, imperat ambitio, dominatur superbia, sedet iniquitas, luxuria etiam principatur. Ingre-
diuntur cum macula tabernacu- lum Dei viuentis, inhabitant cum macula templū sanctū Dei pol-
luentes, iudicium multiplex ac-
cepturi. Tales non modò non placant Deum, sed etiā irritant, dum videntur in cordibus suis dicere: *Non requirer.* irritant pla-
nè & infensum reddunt sibi, ve-
reor ne & his, quibus illum pro-
pitium reddere debuerant. Hinc sine dubio meliùs, saluari in hu-
mili gradu fidelis populi, quàm in Cleri sublimitate, & deteriùs
vivere, & districtiùs iudicari.

6. Strictiùs iudicabuntur.

Districtiùs certè iudicari: nam dif-

BS. scilicet

facilius videntur misericordiam consequi. Idem sanctus Pater ad illud Isaie 26. Misereamur impio &c. sermone 23. in Cantic. Non misereamur in terra, ait Propheta, Sanctorum in qua gessit, & non videbit gloriam Domini, terra Sanctorum sunt Ecclesiastica beneficia. In declamatione verò idem ait: Clericus qui parci in terra, non habebit in coelo partem. Clericus si aliquid habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus v. g. Si autem, si possessiones, si variam suppellectilem, cum istis pars eius fieri non dignatur Dominus. & tandem. Cum coeperint resurgere homines, unusquisque in ordine suo, ubi putas ista, generatio Clericorum locabitur? si ad milites fortè diuerterint, exsufflabunt eos, qui minimè secum labo-

bores aut pericula tolerârint. Sic agricolæ. Sic negotiatores; & singuli quique ordines hominû; à suis eos similiter arcebunt finibus, ut potè qui in labore hominum non fuerint: quid igitur restat nisi ut quos omnis ordo repellit & accusat; eum sortiantur locum ubi nullus ordo, sed sempiternus honor inhabitat.

7. Quia etiam alienorum
peccatorum rei.

*Rationem duri iudicij ex eodem
S. Patre ibid. desumimus: ubi sic
alloquitur Sacerdotem. Peccata populi comedis, ac si tua tibi non
sufficere viderentur. Sollicitus
esto tanquam rationem redditurus
pro eis, gemitus fundere, dignos
agere pœnitentiæ fructus.
alioquin tibi ea noueris impetâ-
da quæ modò inter delicias co-
medis*

medis & paruipendis & dissimulas tanquam nihil attinētia tibi! O iudiciorū D*E*i abyssus multa! Ō terribilis D*E*vs in consilijs super filios hominum! Venient, venient ante tribunal Christi, audietur populorum querela grauis, accusatio dura, quorum vixere stipendijs, nec diluēte peccata, quib9 facti sunt Duces cæci, fraudulentī mediatores. Quid tibi insipiens? &c. *Similia dixit sanctus Gregor: 17. in Euangel.*

8. Non est qui pro eis oret.

Sed non minùs est graue quod idem S. Greg. l. 2. in c. 1. Reg. c. 3. scripsit. Cùm sacerdos in culpam labitur, superior persona non est cuius precibus expietur. Si sal euanuerit in quo salietur? quis orabit pro eo? quo profectò culpæ magnitudo monstratur: quia pleriq;
coram

Super Prælatos in Ecclesia. 37
eorū (*adverte quid dicat*) à Domi-
no in impœnitentis cordis cali-
ginem projiciuntur, & nullâ ho-
minis adhortatione resipiscunt :
quare aptè subiungitur de Filijs
Heli. Non auderunt vocē Patris
sui, quia voluit eos Domin⁹ occi-
dere.

C A P V T III.

GRAVE IVCVM SUPER PRÆLATOS IN ECCLESIA.

I. Quia difficulter saluantur.

TErribile est effatum Prælati in
Ecclesia S. Chrysost h. 34. in epist.
ad Hebr. Miror si potest saluari
aliquis Rectorum Ecclesiæ. hinc
tantoperè Sacerdotes viri istas dignitates
& fugiebant & censebant fugiendas.
Scribitur in schola ss. Patrum. fol.
174 Fuit sermo factus coram B.
Iordane Ordin. Prædic. de quo-
dam Patre viro probo, ac virtu-
tibus

tibus præditò, quòd Antistes iure optimo fieri debeat : at vir Dei respondit. Mallem eum feretro mortuum sociare, quàm in cathedra videre Antistitem sedentem. *E quid ita? plura illis commissa, de pluribus reddenda: tot animas habent, quot oues. S. Gregor. 1. p. post: c. 5.* Ex tantis procuidubio rei sunt, quantis, venientes in publicum prodesse potuerunt, nec profuerunt.

2. Magnâ sollicitudine subditos curare debent.

Quantum verò amorem & sollicitudinem debiant subditis, patet ex mandato Dei ad Moysen Num: 11. Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet Nutrix infantulum, & defer in terram. Quid si fuerint discoli? porta. quid si affecerint contumeliji? porta. quomodo? sicut nutrix

nutrix infantulum. : ita ut non
ille se, tibi, sed tu illi debeas te aptare.
iuxta 1. Th. 2. Facti sumus
paruuli in medio vestrum, tan-
quam si nutrix foueat filios suos,
non alienos.

25. Quia hæc cura eget ma-
gnâ patientiâ.

*Hanc curam explicat & in S. Moy-
se ostendit S. Ambr: lib: 2. de offic:
cap: 7. Quantas Moyses à popu-
lo Dei illatas absorbebat contu-
melias ! & cum Dominus in in-
solentes vindicare vellet, se ta-
men pro populo offerebat fre-
quenter, ut indignationi diuinæ
plebem subduceret. Quam mihi
sermone post iniurias appella-
bat populum, solabatur in labo-
ribus, deliniebat oraculis, fove-
bat operibus, & quamuis cum
Deo constanter loqueretur, ho-
mines*

mines tamen humili & grata appellatione affari solebat. Discite: (*alloquitur Prælatos S. Bernar: sermone 23. in Cant.*) subditorū Mattes vos esse debere non Dominos. Sed ad Moysen redeamus, de illo S. Hieronym: *epist: ad Theophilū. adu. error.* lapidabatur à populo, & pro lapidantibus orabat. *causam, quare Prælati debeant tam duram sollicitudinem subditis, reddit: S. Chrysost: in epist: ad Galat.* Non enim propterea te Deus illis præfecit, vt maius acquiras obsequiū ac famulatum, sed vt neglectis rebus tuis, quidquid illorum est, citè dispendetur ac ædificetur.

4. Magnâ charitate.

B. Laurent: Iustini: de instit: & regim: Prælat: cap: 4. Prudentis Patris familias, (*ita eo loci vocat Prælatum*) hoc semper est propriū:

vnus cuiusque subditi curam gerere, singulorumq; necessitatib^{us} providere, nullum spernere, nulli commoda opportuna subtrahere, quin potius omnes corporali pabulo alere, vniuersos salutaris doctrinâ imbuere, cunctosq; iuxta singulorum necessitatem ac qualitatē, vt Filios, charitatis brachijs adstrictos tenere. *ex quibus idem deducit potissimum Prelatos malos afflicturam illam horribilem sententiam.* *Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim & non dedistis mihi, &c.*

5. Magnâ sanctitate.

Idem B. Laurent: ibid: cap: 16.

Quamobrem Pastores animarū tanquam cæteris perfectiores, nedum impudici amoris opera, verum etiam inordinatæ affectionis motus de cordis sui debent resecra.

refecare habitaculo, vt impollutum sit & sanctum, dignumq; ad suscipiendum Dei verbum, quoties in istud eadem reclinare libuerit. *S. Gregor: lib: 1. epist: 24.* Omni curâ vigilandum est, vt Rector Ecclesiæ cognitione sit in undus, operatione præcipuus, discretus in silentio, utilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per zelum, erectus &c.

6. Magna Scientiâ.

Sed & scientiâ Prælati opus ita. idem Greg. in Pastor p. 1. hos duos textus combinat. Isaia 56. Ipsi Pastores ignorauerunt intelligentiam. & 1. Cor. 14. Si autem quis ignorat, ignorabitur. tanta verò scien-

super Pralatos in Ecclesia. 43
scientia debet esse, ut alię eam ex ore
Pralati requirant, ut dicitur apud
Prophetam.

7. Magnâ lenitate.

Audiamus S. Chrysostomum de lenitate hom. 3. ad pop. Vis Fratrem corrigere? lacrymare, ora Deum ex corde, apprehensum admo- ne, consule, exhortare, demon- stra charitatem erga peccatorẽ, persuade ipsi quod consulens & curans, non peruulgare volens, peccati ipsum commonefacis: comprehende pedes, osculare, ne erubescas, si modò verè mederi velis. Hęc & Medici faciunt, sæpius difficiles ægrotoş habentes, deosculantes, rogantes, persuadent salutarem sumere medicinam.

8. Magno labore.

Idem hom. 29 in Epist. ad Rom.
Per.

Perpendamus Ouium Pastores illos, qui in regione Cappadocum sunt, qualia & quanta pro pecorum suorum studijs patiantur.. illi sæpè numero vniuersum triduum niuibus obruti perseuerant. Dicuntur autem & qui in Lydia, non minora mala ferre, dum integros menses difficilem illam solitudinem, pesti marumque bestiarum plenam, vagando circumeunt. Si tantum erga pecora diligentia impendunt pastores illi, quam quæso excusationē habebimus, quibus rationales animæ cōcreditæ sunt? &c. an ignoras gregis huius dignitatem? an illius gratiā Dominus tuus innumera non fecit? an non postremò & sanguinē suum fudit? tu verò requiem quæris?

9. Magnâ exemplaritate.

*S. Bern. serm. de tribus Ordin
Eccles.*

Ecclesi. Qui docet & non facit, talis occasio plurima damnatio Prælati, plurima perditio subditorum est. *unde idem in Cant. ser. 10.* Qui animas susceperunt regere, quod sine miserabili gemitu dicendum non est: Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, & mortem: hæc omnia in fornace avaritiæ conflant, & profligant in acquisitionem turpis questûs: & pretium vniuersitatis suis marsupijs includere festinant. Hæc sanè à Iuda Iscariotis differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum numero compensauit, isti voraciori ingluuielucrorum infinitas exigunt pecunias, animarum nec reputatur casus, nec salus. *& quod est horribilius serm. 23. in Cant. addit.* Pauci qui vtiliter, pauciores qui & humi-

humiliter præ sint, cernitur hic
 Deus iusto sed occulto iudicio
 suo reproborum nec diluens ma-
 la, nec acceptans bona, insuper
 & corda indurans; ne fortè do-
 leant, & conuertantur, & resipi-
 fiant & sanet eos; & hoc non
 absque certa & æterna ratione,
 quod tantò formidolosius con-
 stat esse, quantò immobilius fi-
 xum exeat in æternitate. *Hic sa-*
pe expenso subiicit serm. 30. Miror
 audaciam plurimorum, quos vi-
 demus de suis vineis, id est de
 subditis, non colligere nisi spi-
 nas & tribulos, *id est opus*, vineas
 tamen Dominicis etiam se inge-
 rere non vereri. Fures sunt & la-
 trones non custodes, neque cultor-
 es. & *serm. 77.* diligunt munera
 nec possunt pariter diligere Chri-
 stum. *talibus eueniet quod scripsit*
S. Cyprianus lib. de sing. Cleric. Non

inuc-

inuenient in die iudicii vllum,
omnino solatium, qui alienige-
nis & Fratribus peccandi fomi-
tem ministrarunt.

10. Etiam pro alijs punientur.

*Vehementer enim subditi malâ
vitâ superiorum scandalizantur, &
in hoc sensu fortasse dixit lib. 2. in
1. Reg. cap. Magnus Gregorius. Ma-
gnus nobis Prælati timor incu-
titur, quia Heli filiorum culpâ
damnatur, cuius propria peccata
nulla referuntur: nam bonis
subditis ad salutem sufficit bene
vivere: Prælati verò propria
vita non sufficit. idem ibid. Scri-
ptum est, si peccauerit vir in vi-
rum, pacari ei Deus potest, si au-
tem in Deum peccauerit quis
orabit pro eo? Quicumque aut
suam, aut alterius Fidelis animâ
ad peccandum pertrahit, in Deû
pec-*

peccare conuincitur, quia ei sua propria auferre nititur.

11. Ratio illis talentorum incumbit.

Sed non solum pro culpis, verum etiam pro talentis malè administratis punientur. nam idem S. Doctor eodem loci. Pastorum culpæ subtilius iudicantur, & non solum peccata eis pœnam ultionis aggrauant, verum etiam munera concessa, & singula ad tormentum veniunt, quæ malè fuisse seruata comprobantur.. Vnde B. Laur. Iustin. de Christi agone cap. 26. Audiant qui inconsultè regunt, quid de ipsis diuinus sermo Sap. 9 contineat, Iudicium, inquit, fiet durissimum ijs qui præsumunt.

12. Debent esse à Deo vocati ad suum munus.

Iam si ad hoc munus à Deo non sunt

super Prelatos in Ecclesia. 49
sunt electi, damnatici sunt obnoxii.
ex S. Greg. eodem loci patet. Osee 8.
Ipsi regnauerunt & non ex me,
Principes extiterunt & ego igno-
raui. Ex te namq; & non ex ele-
ctione supremæ dignitatis re-
gnant, qui ad gloriam Ecclesia-
stici culminis non vocantur di-
uiniùs, sed per cupiditatem de-
ducuntur. quos profectò Domi-
nus ignorat, quia eos per inter-
næ æquitatis iudicium reprobat.
& paulò post Qui ad Sacerdotium
indignus accesserit, vel in eo in-
dignè vixerit, condemnatur.
Certè indignè accedet qui non voca-
tus. Quem ergo Deus vocauit?
Respondet idem S. Doctor. Il-
lum Deus ad suum ministerium
Sacerdotem deligit, qui iuxta
cor eius & animam facit. I. Reg 2.
Suscitabo mihi Sacerdotem fide-
lem iuxta cor meum & animam

C. meam.

meam. *Sed quis est iuxta cor & animam?* Cordis & animæ illud præceptum est. Ioan. 5. Diligite inuicem sicut dilexi vos. Lucæ 6. Diligite inimicos. Quæ vultis faciant vobis homines, facite illis. hæc & eiusmodi cordis & animæ præcepta sunt. Sacerdos ergo fidelis per hoc indicium, noscitur, si videlicet iuxta cor & animam eius operatur. *Sed aliquando improbus à Deo assumitur Prelatus, vt qui ei succedit, dum horret vitam Antecessoris, seclatur sanctitatē. Docet id prædictus S. Pater lib. 4. in 1. Reg. cap. 8. Fortasse idcirco reprobis Saul eligitur, vt electus eius successor Rex David in eo cognosceret, quid cauere debuisset. Sic nimirum & de illa Angelorum Curia legimus, quia de Apostata Angelo Iob 40. dicitur. Ipse est principium viarū*

Do.

Domini. Sed qui ante omnia conditus est, per superbiam cecidit, & in eius ruina sancti Angeli didicerunt, quâ virtute stare potuissent. *Signum etiam hoc vocatorum à Deo ponit lib. 4. in 1. Reg. c. 4* Qui à Domino ad regendum alios ordinantur, spiritualia charismatum dona, quibus eis prodesse possunt accipiunt: & eis, quos ordine præcedunt, meritis etiam superiores sunt. *Aliud etiâ signum diuinæ vocationis ibidem ponit.* Signum suæ vñctionis electi cognoscere possunt (quâ eos ungit vocando Spiritus S.) quia nimirum tunc à Deo ad S. Ecclesiæ culmen perducuntur, cum per verba & exempla idonei sunt ad salutem alienam, & per quietem studiosi ad suam, *quales certè nec sunt pueri, nec pseudopolitici, nec idiota.*

13. Caueant ne aliquem scati- dalizent.

S. Greg. Past. p. 3. c. 1. Scire Prælati debent, quia si perueria vnquam perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt. vndè necesse est vt tantò se cautiùs à culpa custodiant, quantò per praua quæ faciunt, non soli moriuntur. His dicitur Prou. 6. Fili mi si sponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, & illaqueatus es verbis oris tui, & captus proprijs sermonibus Spondere namq; pro amico, est alienam animam in periculo suæ conuersationis recipere, verbo oris sui illaqueatus, quia dum cōmissis sibi cogitur bona dicere, ipsum priùs necesse est quæ dixerit

dixerit custodire. *Sed idem lamentatur hœm. 17. in Euang.* Nullum puto ab alijs. quàm à Sacerdotibus maius præiudicium tolerat Deus, quando eos quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis cernit, &c. ingrediuntur tamen Electi, Sacerdotem manibus expiati, cælestem Patriam, & Sacerdotes ipsi per vitam reprobantur, ad inferni supplicia festinant. *Quid ad hæc illi gregis Pastores quos Tertullianus olim amarissimè visit lib. aduer. Iudæos c. 2.* Infantes in prælium spirituale erumpunt, credo ad solem vncti priùs, dehinc panis armati. & butyro stipendiati, qui neq; norint lanceare, neque lancinare. *Sed & S Bern. epist. 42.* Scholares Pueri & impuberes adoleicētuli ob sanguinis dignitatem promouentur ad Ecclesia-

sticas dignitates, & de sub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris, lætiores interim quòd virgas euaserint, quàm quòd meruerint principatum.

Claudamus hoc caput Sententiâ Magni Doctoris S. Aug. ad Valerium

Episc. epist. 147. Ante omnia peto, vt cogitet religiosa prudentia tua, nihil esse in hac vita, & maximè hoc tempore, facilius & lætius & hominibus acceptabilius, Episcopi aut Presbyteri, aut Diaconi officio, si perfunctoriè atque adulatoriè res agatur: Sed nihil apud Deum, & miserius, & tristius, & damnabilius.

Concludo verbis S. Hieron. lib. 1. in Matth. c. 5. Sal appellantur Apostoli & Doctores, quia per illos vniuersum hominum conditur genus. Quòd si sal euane-

at; in quo salietur? Si Doctor

erra-

errauerit, à quo alio Doctore
emendabitur? Ad nihilum va-
let ultra, nisi vt mittatur foras &
conculcetur ab hominibus. Ca-
ueant ergo Doctores & Episco-
pi, & videant, potentes potenter
tormenta sustinere, nihilq; esse
remedij, sed maiorum ruinam
ad tartarum ducere.

C A P V T IV.

GRAVE IUGVM SUPER
OMNES SERVOS DEI.

I. Ignorantia statûs nostri in
supernaturalibus.

Nescimus an actus virtutum na-
turales an verò supernaturales
eliciamus: quod si naturales? per il-
los vitam eternam non meremur.
Nescimus an in gratia Dei an uiua-
mus in odio, ac proinde an opera no-
stra placeant. Nescimus perseuera-
C 4 tuos

turos nos in bono, & cum simus obnoxii semper peccato, omnia quae longot acquisiimus labore in momento amittere possumus, neque in aeternum reparare.

2. Persecutio virtutem sequitur.

Omnes qui pie volunt viuere in Christo persecutionem patientur, & hoc semper. S. Leo serm. 9. in Quadrag. Nunquam deest tribulatio persecutionis, si nunquam desit obseruantia pietatis. iam, vero quam facile à tribulatione vinci, ac virtutis moueri statione? Concitat verò tribulationes internas, ac saepe externas hostis noster, quem prouocamus dum viam ingredimur virtutis, ille autem viribus, vas fricis, victorijs valentissimus, & tam certò nobis imminens ut monuerit Sacra Scriptura. Fili accedens ad seruitutem,

tem, ita in timore & præpara-
animam tuam ad tentationem :
& S. Aug. in Psal. 141. Scito quòd
in medio laqueorum pertransis.
Quid est in medio laqueorum ?
in via Christi, & hinc laquei, &
hinc laquei, laquei à dexteris; la-
quei à sinistris. Ita sumus constitui-
ti, quomodo si circumueat nos leo qua-
rens quem deuoret : quomodo si ho-
stis ut iugulet quem nos tamen mini-
mè videamus. & quidem si per ten-
tationes & aduersa non euadimus
meliores, periculum est ne simus sine
Deo & tunc aduertit S. Aug. in Psal. 21.
In quibus habitat Deus, vtiq; in
tribulatione meliores fiunt, tan-
quam aurum probati. Vicius se
se tangi non sinit, caro sana manum
sustinet, bonus stomachus cibos etiam
duriore vertit in alimentum, malus
optimos corrumpit. S. Greg. præfat.
in moral. cap. 2. Sicut vnguentum

commota laticis redolent, & aromata cùm incenduntur fragrantiam suam expandunt, ita viri sancti qui virtutibus redolent, in tribulatione innotescunt. *Imò si tribulatio nobis non prodest, teste S. Greg. Nisseno à saculo nondum exoluti sumus. Orat. 8. de beatitud.* Vbi viuus sermo & efficax penetraverit in eum, qui verè fidem suscepit, tunc damno rerum terrenarum non tristatur, sed lucro caelestium lætatur : propterea, omne genus suppliciorum, tanquam subsidium & auxilium, propositi gaudij haud cunctanter excipit & admittit : ignem tanquam materiæ purificatorē, gladium tanquam direptorem, conjunctionis, quā mens cum materialibus & carnalibus coaluit, omnes labores & dolores quicunq; excogitari possunt, tanquam

quam medicamentū noxio voluptatis veneno aduersans cupidē atq; parato animo suscipit. Quia ut *S. Chrysost. hom. 25. in Genesim.* Amor in Deum grauitatem molestiarū imminuit, neque sentiri sinit dum nos inuaserint. Hinc serui Dei metuunt ne non ament Dominum quando tribulationum in se horrorem persentiscunt : dum non iudicant practice, quod pati sit bonum, & valde magnum bonum. *S. Diadochus cap. 91.* Qui voluntate quādam infatigabili diligit Deum : tametsi infinitis contumelijs & incommodis ab alio afficiatur, tamen non irascitur ei, sed potius cum eo qui contumelias & damna intulit, manet copulatus. talis verē amat Deum : at verò qui non diligit, manet in morte. Audiamus quā *S. Chrysostomo Orat. 8. in epist. ad Ephes.*

plceant tribulationes. Vincitum
 esse propter Christum est præ-
 clarius quàm esse Apostolum,
 quàm esse Euangelistam, quàm
 habitare coelos: fortassè præcla-
 rius est quàm sedere à dextris, est
 magnificentius quàm sedere su-
 per duodecem sedes, quàm col-
 locari cum Angelis, quàm vnum
 esse ex fortissimis quæ sunt circa
 calos aut circa thronos. *Audia-*
mus & S. Iohannem Climacum quàm
necessarius iudicet afflictiones gr. 4.
 Is qui ad placidam animi quie-
 tem, & ad Deum currit, omni die
 quo maledicta non sustinet, in-
 gens detrimentum se sustinuisse
 arbitretur.

3. Ob paruorum neglectum
 sæpè veniunt ad interitum.

Parua sæpè mala graues traxerunt
secum ruinas, & veniales culpa, le-
talium

*super omnes seruos Dei. Si
taliū permissione sunt puniti.
S. Ambr. in Psal. 1. Vt in stipulam
ignis insiliens inhæret ac perma-
net, donec omne quod corripuit
absumat, ita vel exigua scintilla
peccati. S. Isidorus Hispalensis lib.
de summo bono cap. 1. Diabolus
est serpens lubricus, cuius si capi-
ti, id est primæ suggestioni non
resistitur, totus in intimâ cordis,
dum nō sentitur illabitur. S. Hie-
ron. epist. 34. Et Sancti corruunt,
si fuerint negligentes. quare &
quia maledictus qui facit opus
Dei negligenter. At verò ab eo
Deus omnia sua tollit quem maledi-
cto subiectum videt. Opera verò no-
stra bona sunt verè res Dei. Sic enim
habet S. Ambr. lib. 1. de Cain. & A-
bel. cap. 10. Quidquid sanctum
cogitaueris hoc Dei munus est,
Dei inspiratio est, Dei gracia.
Præterea illud viri Deum timentis.*

bus occurrere debet, quod inculcat Nazianz. Orat de fuco. Illud velim non ignores, rugam tibi turpiorem esse, quàm maxima vulnera ijs, qui in sæculo viuunt: nec enim tam notabilem ac conspicuam in sordidis, quàm in puris vnius coloris vestibus labes aliqua fæditatem habet. & cui plùs datum plùs ab eo requiritur: quò plura in seruum suum contulit Deus, eò magis offensa illi displicet. aliquo suo modico nauro, modico vitio, grande scandalum secularibus vir facit in opinione virtutis constitutus: & quod in ore secularis veluti ruga habetur, ex ore illius si processerit, velut blasphemia notatur. Adde quod dixit Saluianus lib. 3. de prouid. Voluit Saluator vt quàm est pura pupilla, tam pura sit Christus ani vita. Parua sapè credimus quæ non parùm infirmiores afficiunt,
parua

super omnes seruos Dei. 63

*parua quæ non parum Deo displicent,
quæ Spiritum Sanctum à nobis auer-
tunt. S. Bernar. serm. 3. de Ascens.
Domini. Ipsi Apostoli Spiritu S.
repleri nequiuertant, quia carni
Dominicæ etsi Sanctæ inhære-
bant. quàm paruum hoc vitium si
vitium ! quàm exilis imperfectio
aliquo affectu non pure supernatura-
li, etsi honestissimo, fuisse occupatum:
& tamen hæc macula Spiritum San-
ctum, tam necessarium non uni alicui
personæ, sed totius mundi conuersio-
ni, Christi glorificationi, inhibebat !
S. Petrus ut docet S. Tho. 2. 2dæ q. 43.
à 2. ad 2. ex quodam pietatis affectu
in Christum, volebat passionem impe-
dire, & dixit. Absit à te Domine,
non erit hoc. & statim audiuit.
Vade post me Sathana, quia non
sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ
hominum. Ita idem Petrus non
admittebat lauari sibi pedes & di-
ctum*

Etum est illi: Si non lauero te, non habebis partem mecum. Affe-
ctum autem eiusmodi inter carna-
lem & factum, & spiritualem, notat
esse medium B. Laur. Iustin. fascic.
amor. c. 3. dicitq; eum esse, qui se
pariter cum dilecto Deo diligit,
& non solum Deum sed & dele-
ctationem propriam, diligendo
Deum diligit, & non nisi cum
difficultate carentiam eius quem
diligit, patitur, & talis fortasse
non in paucis Dei seruis reperitur.

4. Et tamen paruis lapsibus
 sumus obnoxij.

Et verum hoc est quod S. Diado-
chus cap. 77. docet. Paucissimorū
est, lapsus suos perfectè cognos-
cere. & S. Gregor. in Psal. Penit:
Sancti viri licet iam magnā cha-
ritate luceant, aliquas tamen
peccati nebulas, veluti quasdam
 noctis

super omnes seruos Dei. 65

modis reliquias nolentes trahunt. *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent. c. 18.* Quamuis in hoc sæculo magnâ iustitiæ quisque claritate resplendeat, nunquam tamen ad purum peccatorum sordibus caret. Imò cum detractio sit ex suo genere graue ac mortiferum crimen iuxta *S. Tho. tamen iuxta eundem 2. 2^æ q. 73. à 2. ad 2.* Pauços esse vel nullos, qui non sint detractationibus dicendis obnoxij. *S. Chrysost. lib. 1. de compunct. cordis.* A vicio temerarij iudicij, neque sæculi hominès, neq; Monachorum vllum facillè inuenies liberum.

5. Sæpe nec puras habent, nec veras virtutes.

S. Bern. 72. in Cant. In tempore & corpore isto, nulla nostra virtus ad purum ita defæcata erit,

erit, nulla ita suauiſ & mera, vt
Sponſo Chriſto habilis ſit ad po-
tandum, & nimirum, ſi ipſæ
quoq; iuſtitiaſ noſtræ, omnes ad
lumen veritatis inſpectæ, velut
pannus menſtruatæ inuenian-
tur, iniuſtitia� deinceps quales re-
putabuntur? Si lumen quod in
nobis eſt, tenebræ ſunt, ipſæ te-
nebræ quantæ erunt? *Caffianus*
coll. 14. cap. 6. Impoſſibile eſt v-
num eundemq; hominem ſimul
vniuerſis fulgere virtutib⁹, quas
ſi quis voluerit pariter affectare,
id in eum incidere neceſſe eſt,
vt dum omnes ſequitur, nullam
integram aſſequatur. *quanquam*
hic locus explicari debet de prima
acquiſitione virtutum, quas omnes
ſimul querere impoſſibile eſt: tamen
quantum hoc ſit iugum ſeruorum
Dei, cum pauci inueniantur, qui ſint
in poſſeſſione, & non potius in acqui-
ſitio-

sitione ! Sed illud non leuius quod ostendit S. Climacus gr. 8 coll. 4. Quandoq; dæmones, cū saturitate fuerimus distenti, conpungunt nos : rursū cū ieiunauerimus obdurant, vt seducti lacrymis, parenti vitiorum gulæ, ac delicijs nos ipsos exponamus. en quantum periculum, & quā fallax ! Sed & illud non minus de quo Richard. in 6. Cant. Dulcis in Deum affectus, quodammodo carnalis est & fallax; & humanitatis interdum potiùs quā gratiæ, cordis quā Spiritûs, sensuualitatis quā rationis, ita vt magis accedat aliquando ad minus bonum, & minus ad maius. Sed licet etiam signa in nobis appareant virtutum nondū absq; metu relinquimur. S. Bern. libro 2. consid. 6. Quā multæ quas putaueras fruges, diligenter inspectæ, vepres
po-

potius apparebunt ! imò ne vepres quidem : annosæ & veteranosæ arbores sunt, sed non fructiferae, nisi fortè glandium, aut filiquarum quas porci manducant. *Audiamus etiam S. Basil. reg. 17. breu. De verbis ipsis quid sentiat bonis.* Licet verbum ipsum quod dicitur, genere ipso de numero sit bonorum, tamen nisi ad ædificationem fidei dirigatur, nequaquam propterea quòd bonum sit, liber sit à periculo, qui illud locutus sit, quippe, qui videlicet ex eo, quòd ad ædificationem illud non accommodauerit, contristate noscitur Spiritum Sanctum Dei.

6. Multa pericula à seipsis patiuntur.

Iam verò corpus quod corrumpitur aggravat animam, & sensus nostri

stri nobis insidiantur. de gustu circa ipsam aquam monuit S. Anthonius S. Paulum simplicem. Non minus per aquæ abundantiam, phantasias animæ fieri, quam per vinum calorem corporis incrementum. Oculos vocat S. Greg. 21. Moral. 2. Raptores ad culpam: quisquis enim per has corporis fenestras incautè exterius respicit, plerumq; in delectationem peccati etiam nolens eadit, atq; obligatus desiderijs incipit velle, quod noluit. S. Hieron. ad Eustachium scribens, monet. Nullum aspectum esse tutum. Eccli. 3. Nequius oculo quid creatum est? De lingua idem cap. 28. Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Et vniuersim S. Iacob. c. 2. In multis offendimus omnes. & Eccl. 2. Non est homo iustus

in terra, qui non peccet. *Nostra mens quàm fluxa, quàm facile dilabitur cùm oramus; & de hoc malo scripsit S. Ambr. lib. 1. de Cain. & Abel. c. 9. An nescis quàm graue sit in Oratione contrahere peccatum vbi speras remedium? certè Dominus per prophetam docuit hoc graue esse maledictum; dicens: & oratio eius fiat in peccatum: Et Iulius Papa epist. ad Episcopos Ægypti, de distractionibus mentis; alijsq; negligentijs quæ inter sacrificandum accidunt, ita scripsit. Cùm omne crimē atq; peccatum oblati Deo sacrificijs deleatur: quid de cætero pro delictorū expiatione dabitur; quando in ipsa sacrificij oblatione peccatur? Nam vt docuit Tertull. lib. de Orat. cap. 10. Sit de tali Spiritu emissa Oratio, qualis est Spiritus ad quem mittitur: nequit enim.*

enim agnosci à Spiritu S. spiritus inquinatus, aut tristis à læto, aut impeditus à libero. nam Adversarium recipit nemo, nemo nisi comparem suum admittit. *Debet itaq; conari qui orat, ut sit quodammodo tam purus, tam expeditus ab omni nœuo, atq; ipse Spiritus Dei.* S. Ephrem etsi minus, multum tamen ab orante requirit, *serm. de virginit.* Esto totus orationis tempore velut cælestis Angelus, sicq; contende ut oratio tua sit sancta & pura, immaculata & irreprehensibilis, ut cùm illam sursum ascēdere viderint, portæ cælestes, gaudentes vtrò confestim aperiant ei: ut ipsam cernentes Angeli & Archangeli cuncti, lætantes illi occurrant, & coram Sancto atq; excelsso throno, immaculati Domini, ipsam offerant: sic ergo semper Orationis
horâ

horâ esto Deo coniunctus, ut
 Cherubim atq; Seraphim. *Et ta-*
men aduertit S. Hieron. adu. Lucif.
 Conueniat vnusquisq; cor suum,
 & in omni vita inueniet, quàm
 rarum sit fidelem animam inue-
 niri, ut nihil ob gloriæ cupidita-
 tem, nihil ob rumusculos ho-
 minum faciat. Neq; enim statim
 qui ieiunat, Deo ieiunat: aut
 extendens pauperi manum, Deo
 facerat: vicina sunt vitia virtu-
 tibus, difficile est Deo iudice ef-
 se contentum. *B. Lauren. Iustin.*
comp. & compl. perf. Christ. col. 19.
 Rarus profectò reperitur, qui so-
 lo testimonio contentus sit diui-
 no. *B. Damiani his subiungendus*
lib. 5. epist. 3. Quid prodest, quid
 quid homo faciat, si hoc non
 placeat Deo?

7. Debent omnia perfectis-
simè operari.

*Ad perfectionem verò illamq; ma-
ximam quomodo obligamur, non in
sola duntaxat oratione, sed etiam in
alijs actionibus, docet S. Thomas
opusc. 62. Diligentiam appone-
re debemus, vt singula opera
nostra quantum vnquam melius
possumus, faciamus ex omni vir-
tute Domini Nostri Iezv Christi,
& cum omni desiderio trium-
phantis & militantis Ecclesiæ, &
sub nomine Creatoris. quasi to-
ta salus nostra & omnis laus Dei,
& vniuersitatis utilitas ex vno
opere dependeat: quasi nun-
quam ad id opus reuersuri, neq;
aliud postmodum facturi. Pas-
siones verò nostre seruo Dei iuxta
S. Ambr. lib. de arca & Noë cap. 25.
ita debent menti, id est rationi, vt*

D

olera

olera rustico esse subiecta. post-
quam verò hæc omnia feceritis,
dicite serui inutiles sumus.

8. In feruore sæpe superantur
in suo genere à Filijs huius
mundi.

*Clamabat olim S. Bern. serm. 1.
de altit. & bassit. cordis. Magna
confusio, magna valdè, quòd ar-
dentiùs illi, id est filij mundi, per-
niciosa desiderant, quàm nos
vtilia; citius illi ad mortem pro-
perant, quam nos ad vitam, &c.
vilescunt eis omnia pro deside-
rio minoris fortè rei, quam al-
teri cæperint inuidere. idè iuxta
mentem B. Laur. Iustin. lib. de Obe-
dient. cap. 21. Surgent in iudicio
cum seruis Dei, & ex sua cordis
ambitione, redargutione illos
dignos esse ostendent, tanquam
solicitudine & affectione infe-
riores.*

riores. & paulò post. Filij mundi se faciunt gehennæ Filios, vt attollantur honoribus, cæteros præcellant laudibus, atq; terrenis dicescant opibus. Serui Dei verò cæleste vocantur ad Regnū, & adire pænè recusant, &c. melius illis fuerat viam veritatis nō agnouisse, ac virtutum arduum iter nō initiassē, quàm post agnitum & inchoatum retrorsum ire.

S. Theodorus Studita serm. 17. in æstat. Scelus est operarios carnales promptius opifica tractare, nos spiritualia studia segnes & dissolutos adire: illos sudore fluentes à laboribus non abstinere, nos consentionis Monasticæ fastidio duci. *Itaq; scelus est, si opifex aut mercator ob lucrum, miles ob stipendium plura sustineat, quàm ego propter calum.* *S. Chrysost. hom. 79. ad pop.* Si Deus nostrum in Ora-

tionibus torporem & negligenciam exquirat, & quòd in eius conspectu positi & orantes, neq; tantum ei præbeamus honorem quantum Dominis serui, quantum Ducibus milites, quantum Amicis Amici, nunquam veniam habebimus? nunquid excusationem assequi poterimus? non arbitror ego. *ubi videtur innuere, eiusmodi torporē esse irremissibilem.*

9. Nec satis mala cauere, nisi bona fecerimus.

Sed licet nulla mala admiserimus, si tamen bona nulla egerimus, minime saluabimur, audi S. Basil. orat. quòd mandata præterimus. Arbo-rem plantauit quidam in vinea sua Lucæ 12. & venit quærens fructum eius & non inuenit: & ait Vinitori, iam tres anni sunt quibus venio quærens in ea fru-

Etiam

Etum nec inuenio, excide illam
ne terram occupet. Alibi verò
clariùs hoc ostendere iudicium
videtur: cùm dicit; Discedite
à me maledicti, esuriui enim &c.
Hoc enim non aliquid eorum,
quæ prohibentur; sed eorum,
quæ sunt imperata, negligenti-
am atque omissionem infert.
Mulca quoq; similia inuenimus,
quibus facilè ostenditur, quòd
non solùm, qui male faciunt di-
gni sunt morte, ac igne inextin-
guibili cruciabuntur, sed etiam
qui officium deserunt, ac bene-
facere minimè curant, cum eis
vnâ damnabuntur. Nec solùm,
ij sed etiã qui quod boni agunt,
negligenter agunt, pœnas omni-
nò dabunt. Scriptum est enim.
Maledictus homo qui facit opus
Dei negligenter. *Atqui bonum,
ex integra causa? itaq; solùm illud*

est bonum in quo nullus est defectus, quàm verò paucula eiusmodi in nobis ! ideo humiliemur sub potenti manu Dei, & salutem nostram in timore & tremore operemur, satagentes certam facere vocationem nostram per bona opera. Alius nobis praefixus est scopus. Estote perfecti sicut & Pater vester qui est in cælis.

10. Debent practicè cognoscere Deum.

Hac est vita nostra, ait Euangelium, cognoscere Patrem Deum, & quem misit Filium. Quid verò sit cognoscere, docet Clemens Alex. lib. 3. pedag. cap. 1. Qui Deum cognoscet, ei assimilabitur, & quàm paucissimis fieri poterit indigens fiet, solus autem Deus re nullâ indiget.

II. Ma-

II. Magnam debent quæ-
re humilitatem.

S. Diadochus dixit & verè, c. 95.
Res est difficilis ad comparan-
dum, humilitas at verò *S. Cypr.*
de Christi Natiu. Fundamentum
sanctitatis semper fuit humilitas.
S. Chrysost in acta hom 30. Mater,
radix, alitrix, & fulcimentum, &
vinculum bonorum humilitas.
Sed quàm sit difficilis, cognoscitur ex
suis effectibus, quos enumerat Beatus
Laur. Iustin. de compunct. Stat
subiectus humilis, prostratus o-
mnibus, Deo deuotus, beneuo-
lus fratribus, non contradicit,
non murmurat, non irascitur,
non reddit malum pro malo,
neque maledictum pro maledi-
cto, accusatus tacet, iniurijs la-
cessitus orat, tentationibus pro-
batus sustinet, laboribus graua-
tus ministeria perficit. 12. Vi-

12. Vitia excisa repullulant.

Sed licet vitia exciderimus magno labore, & virtutes inseruerimus, facillimè & vitia redeunt, & virtutes intereunt. in quo infelices sumus latomis, qui licet grandi labore lapidem quadrent, nunquam tamen ille ad priorem figuram redit S. Bern. serm. 58. in Cant. Credite mihi & vitia putata repullulant, & efugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuò excitantur. & hoc quidem licet aliquis omnia penitus vitia sustulerit: nam si partem reliquerit etiam minimam, ait S. Chrysost. hom. 19 ad pop. Ne mihi dicas maiorem partem expediui, sed nisi totum emendasti, nondum te quidquam fecisse puta. hoc enim exiguum neglectum, & omne reliquum destruit. sæpiùs namq; do-

super omnes seruos Dei. 81
mos ædificantes homines, & re-
ctum imponentes, vnius regulæ
excussæ curam non gerentes, to-
tam domum perdiderunt.

13. Iudicia Dei admiranda,
& occulta.

*Plorabat olim, vt in Schola ss. Pa-
trum fol. 180. scribitur B. Bertran-
dus Ord. S. Dominici, idq. plorabat
continuò, rogatus causam, dedit.
Cur non amarissimè fleam, cum
non certò sciam, an æternæ salu-
tis compos sim futurus? idem de-
plorabat S. August. Soliloq. cap. 29.
Magna sunt Iudicia tua Domi-
ne Deus, Iudex iuste, & fortis,
qui iudicas æquitatem & inscru-
tabilia facis & profunda, quæ
cum considero contremiscunt
omnia ossa mea, quoniam non
securatur homo super terram;
vt seruiamus tibi piè & castè cun-
dis*

His diebus vitæ nostræ in timore; & exultemus tibi cum tremore, vt non sit seruitium sine timore, neq; gaudium sine tremore, & non glorietur accinctus æquo & discinctus, neq; glorietur ante te omnis caro, sed pauescat & contremiscat à facie tua; cùm ignoret homo vtrum amore an odio dignus sit, sed in futurum omnia reseruantur incerta. Vidimus enim multos Domine & audimus, quod vtrq; sine magno tremore non recolo, sine multo timore nō cōfiteor, ascendisse primitus quodāmodo vsq; ad cælos, & inter sydera nidum suum collocasse. postmodum cecidisse vsq; ad abyssos, & animas eorum in malis obstupuisse. Vidimus stellas de cælo cecidisse ob impetū ferientis caudæ Draconis; & eos qui iacebant in puluere

super omnes seruos Dei. 83

uere terræ, à facie subleuantis
manûs tuæ, Domine, mirabili-
ter ascendisse. Vidimus uiuos
morientes, & mortuos à morte
surgentes, & eos qui inter Filios
Dei ambulabant in medio lapidum
ignitorum quasi lucum ad
nihilum fluxisse. Vidimus lu-
cem obtenebrasse, & de tenebris
lucem processisse, quia publicani
& meretrices præcedunt Incolas
in regno cælorum, filij autem
Regni eiiciuntur in tenebras
exteriores.

C A P V T V.

GRAVE IVCVM SVPER PECCANTES.

1. Miseria peccantis, quo-
ad animam.

D*Um peccas mortaliter, amittis
Deum, qui erat tuus: amittis
Deum, qui erat tuus.*

æterna hereditatis iura, quod est
 multò plùs, quàm totius mundi re-
 gna amittere. Feditatem in oculis
 Dei atq; Curia celestis immanem
 contrahis. S: Ambr. 1. de offc. c. 12.
 Conscientia peccatoris grauiùs
 fæter omnibus sepulchris. Tra-
 ditur peccator, ait Tertul. lib. de
 fuga. diabolo tanquam carnifici
 in pænem. teste S. Chrysoft. hom. 30.
 ad pop. Peiùs est peccare, quàm
 à dæmone oblessum esse, teste
 S. Aug. in exposit. epist. Rom. Vnus
 peccando, animam suam diabo-
 lo vendit, accepto tanquam pre-
 tio dulcedine voluptatis. Pec-
 cans suam voluntatem pluri facit
 quàm Deum, atq; ita bono infinito
 preponit: imò bono infinito præfert
 dæmonis voluntatem. Bestiâ efficitur
 ingrator, quæ suos Genitores, & Be-
 nefactores amat, cognoscit enim
 bos possessorem & asinus præse-
 pè Do.

pè Domini sui. Insuper deuenit eò
impietatis peccator, vt Christum si-
birursus crucifigat. Complexus ali-
qua horum S. Chrysost. cùm 23. hom.
ad pop. dixit. Hominem malum,
peiores esse bestiis & dæmone.
imò non quocunq; dæmone, scd ipso
Lucifero. Nam Lucifer se tantum
voluit Deo similem esse: non verò se
pratulit. Sed peccator millies vilio-
rem creaturam, scilicet voluptatem
propriam præfert Deo, & hanc præ
Creatore eligit. Contrahit denique
quendam in anima lethargum: quod
in Iona cap. 3. exprimitur, ita vt ni-
hil curet et si illum barathrum & mil-
le pericula circummugiant. Omnia
opera inficit, vt fæda & enormia Deo
compareant. Sed verius est mors
quam lethargus, siquidem excitari
non potest viribus uatura Ezech. 18.
Anima quæ peccauerit ipsa mo-
rietur. S. Aug. in Psal. 70. Duæ

vita sunt, vna corporis, altera animæ; sicut vita corporis est anima, ita vita corporis Deus est, quomodo si anima deserat, moritur corpus: ita si Deus deserat, moritur anima. atq; ita putidissimum cadaver efficitur. Amplius dixit S. Bern. serm. de S. Benedicto. Sicut caro porcina, cum comeditur, nostræ adhæret carni, ut iam sit vna caro: sic transgressor præcepti Dominici, spurcos sibi sociat spiritus, & adhærendo eis vnus cum eis efficitur daemon.

2. Est certa mensura peccatorum, etsi ignota nobis.

Qui operatus omnia in pondere & mensura, etiam statuit peccatorum numerum, quem ubi miser attigeris, non apponet misereri Deus. Sed hoc terribile negotium explicet nobis
S. Greg.

S. Greg. 25. Moral. 9. Iusto Dei iudicio augeri culpa permittitur, ut ad feriendum altius quandoq; cumuletur. *Hinc 1. Thessal. 2.* Ut impleant peccata sua semper. *Psal. 68.* Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, ut non intrent in iustitiam tuam. Hinc de Domino dicitur. Immissiones per Angelos malos, viam fecit semitæ iræ suæ. Cor prioribus peccatis aggrauatum, iuste permittit etiam subsequenter malignorum spirituum persuasionibus falli, quod cum dignè culpa trahitur, reatus eius in pænâ cumulatur. Vnde & iræ suæ Dominus viam fecit de semita, latior enim est via quàm semita. *Gen. 15.* Nondum completa sunt peccata Amorrhæorum. *Deut. 32.* Ex vinea Sodomorum vitis eorum, & propago eorum ex Gomorra,

morrha, vva eorum vva fellis, &
 botrus amaritudinis in ipsis, fu-
 ror draconum vinum eorum, &
 furor aspidum insanabilis. Non-
 ne hæc omnia congregata sunt
 apud me, & signata in thesauris
 meis, in die ultionis reddam eis.
 Quam multa eorum mala enar-
 ravit? & tamen illico adiungit.
 In tempore quo lapsus fuerit pes
 eorum. ecce atrocissima illorum
 facinora describuntur, & tamen
 ad ultionis diem adhuc sequens
 lapsus aspicitur. (*ad diem nempe*
ultionis, quem sibi Iustitia Dei præ-
fixit post certum numerum & pondus
peccatorum) quo eorum culpæ cu-
 mulentur. de quo ipso monuerat
 S. Ephrem. *Paranef. 47.* Vide ne
 præscriptum tempus impleatur,
 aliudque tempus non inuenia-
 mus.

3. Peccatum multa mala affert in corpore & temporalibus.

Certè iudice S. Chrysost. hom. 5. de penit. Ex peccato bella, morbi, atq; omnes quotquot nos premunt passionēs. S. Hieron epist. 2. ad Heliod. Nostri peccatis Barbari sunt fortes, nostris vitijs Romanus superatur exercitus. Quia lex apud Deum insuperabilis, quam S. Greg. 9. Moral. 17. his verbis exponit. Delinquenti Dominus nō parcat, quia delictum sine ultione non deserit: aut enim ipse hoc homo in se pœnitens punit: aut hoc Deus cum homine vindicans punit. Deus enim summa sanctitas, itaq; peccato summè aduersatur, & si hoc verum de omni peccato, multò magis de nostro. Peccauit Lucifer, sed pro illo Christus non fuit
pas-

passus, nunquam illi fuit remissum,
 nunquam vidit aliquem ob pecca-
 tum punitum: quod in nobis euenit,
 & aggrauat quocirca necesse est ut
 vel nos puniamus in nobis ipsi, & ita
 iuxta condignum puniamus, ut nihil
 supersit pœnæ: vel Deus puniet, sed
 terribile est incidere in manus
 Dei viuentis. & quidem iuxta
 S. Chrysost. hom. 46. ad pop. Maxi-
 mē oportet timere peccantes,
 cū graue patimur nihil. cū
 enim particulares exigit pœnas
 Deus, leuem nobis fecit ex his
 retributionem. cū autem in
 singulis peccatorum languanimi-
 ter agit, ad magnam in talibus
 permanentes, ultionem seruat.
 Nam peccatum non tantū postulat,
 sed etiam extorquet vindictam. Au-
 diamus de hac re S. Massiliensium
 Episcopum Saluianum lib. 1. de gu-
 bern. Gen. 18. Clamor Sodomo-
 rum

rum multiplicatus est nimis. Pulchrè clamorem in se habere dixit peccata. Grandis absq; dubio peccantium clamor est, qui à terra ascendit ad cælum. Quare autem peccata hominum quasi clamare testatur? Scilicet quia cædi aures suas Deus dixit clamoribus peccatorum, nè differatur pæna peccantium. Et verè clamor & quasi grandis clamor est, quando pietas Dei peccatorum clamoribus vincitur, ut peccantes punire cogatur. *hoc ipsum idem S. Pater prosequitur ibid. lib. 4.* Vim facimus pietati Dei, ac manus quodammodo afferim⁹ misericordiæ suæ: ac sicuti illi solent qui munitissimas vrbes obsident: aut firmissimas arces urbium capere, ac subruere conantur; omnibus absque dubio eas, & telorum, & machinarum generi-

neri.

neribus oppugnant : ita nos ad expugnandum misericordiam Dei, omni peccatorum immanium scelere, quasi omni telorum genere pugnamus *Isaia 15.* Ecce omnes ignem accenditis, & vires præbetis flammæ : ingredimini in lucem ignis vestri, & flammæ quam accendistis.

4. Hæc ipsa mala etiam peccatum veniale ex parte inducit.

Vniuersim de quocunq; peccatore dixit S. Cyprianus de Cardin. oper. Christi. Non pertinet ad te Domine, nec extuis est, qui te non diligit : nec diligit qui te scienter offendit. & *S. Basil. proem. in reg. fus. ita argumentatur.* Quis est Filius, qui propositâ ipsi Parentis gratiâ, cum in rebus maioribus ipsi obsequatur, in ijs quæ leuio.

leuioris momenti sunt, prudens
hoc est sciens volens, ipsum velit of-
fendere, ac non multò magis il-
lorum Apostoli verborum memi-
nerit. Nolite contristare Spiritum
Sanctum in quo obsignati estis.
Itaque qui scienter etiam in parvis pec-
cat ad Christum non pertinet, & Spi-
ritum S. contristat. unde merito Cas-
sianus coll. 14. c. 11. Omnis cogi-
tatio non solum turpis sed etiam
otiosa, & à Deo quantumcunq;
discedens, à perfecto viro im-
mundissima fornicatio deputa-
tur. & *S. Dorotheus serm 20.* Lon-
gè melius est corpus tuum &
omnia perire simul, quàm ladi-
animam etiam in re minima.
imò S. Hieron. epist. 14. ad Celant.
Nescio an possimus leue aliquod
peccatum dicere, quod in Dei
contemptum admittitur: estq;
ille prudentissimus, qui non tam
con-

cōsiderat quod iussum est, quā
 quis iusserit, nec quantitatem im-
 perij, sed imperantis cogitat di-
 gnitatem, quæ infinita est. *Ipsa*
boni dilatio non sub graui peccato in-
perati, certè valdè venialis est culpa:
audi tamen de ea S. Bern. epist. 108.
 Aduertè hanc dilationem quam
 tu tibi indulxisti, esse iniuriam
 Dei: non esse annum placabi-
 lem Deo, sed discordiæ cum Deo
 seminarium, iræ fomitem, nu-
 trimentum apostasiæ; qui spiri-
 tum extinguat, gratiam inter-
 cludat, teporem afferat, qui Deo
 solet vomitum prouocare. Si
 tantum malum est differre bonum
 quantum putas malum est ipsum pa-
 trare malum, & malum contra infi-
 nitum bonum. & licet illa verba
 S. Bernardi directè impetant eum
 qui differebat ingredi statum religio-
 sum: ad quāscunq; tamen boni di-
 latio.

lationem optimo iure extenduntur.
De venialibus certè loquitur S. Aug.
hom. ult. ex 10. quod sint velut sca-
bies, quòd plura sunt necant; sci-
licet dispositivè sicut morbi, & no-
stru decus exterminant. S. Caesar.
Arelatenſis, quòd sint pustulæ, &
quasi horrendâ scabie repletia
animam, & horrendam facien-
tia. Et ita mentis nostræ oculos infus-
cant ut lumen divinum non percipi-
ant. Ita S. Bernard. de Convers.
ad Cler. cap. 25. Odibilis macula
quæ beatam adimit nobis visio-
nem, & execrabilis negligentia
quâ dissimulamus interim illius
oculi, scilicet interni; mundatio-
nem.

5. Alij effectus peccatorum venialium.

Ne venialia contemnamus, atten-
damus quid dixerit S. Bern. serm. 1.
in

in Conuers. S. Pauli Cauete deinceps nequis parua reputet, quamlibet parua, si scienter delinquere conuincatur. Nemo dicat in corde suo, leuia sunt ista, non curo corrigere, non est magnum si in his maneam venialibus minimisq; peccatis. Hæc enim dilectissimi impænitentia, hæc blasphemia in Spiritum Sanctum, hæc blasphemia irremissibilis. Et qui negligunt venialia, ruere in mortalia permittuntur. ita *S. Greg. 3. p. pastor. cap. 14.* Qui peccata minima flere, ac deuitare negligit, à statu iustitiæ, non quidem repentè, sed partibus, totus cadit. *S. Isid. Hispal. lib. 2. sentent. cap. 9.* Iudicio diuino in reatum nequius labuntur, qui distringere peccata sua minora, contemnunt. Et terribile est quod *S. Greg. 3. p. pastor. reliquit.* Nonnunquam
dece-

deterius in parua, quàm in magna culpa peccatur: maior enim quò citius agnoscitur, eò etiam celerius emendatur: minor verò dùm quasi nulla creditur, eò peius quò & securius in vfu retinetur. *Certè leue est in oratione mente distrahi, dum oratio non est ex precepto, at illud quanti fecerit Casianus coll. 23. cap. 27.* Non iniuste, non solum leui peccato, sed etiam grauissimo impietatis crimine adstringitur, qui precem Domino fundens, subito à conspectu eius, quasi ab oculis non videntis, nec audientis, cogitationis improbæ vanitatem secutus, abcesseris. *Leue est mendacium quod in nullius damnum vergit. at S. Dorotheus serm. 9. dixit.* Nullus mendax adhærere vnquam Deo, aut vniri potest. *Quia, ut S. Bern. serm. 59. in Cant.* Non

E

potest.

potest virtus pariter cum vitijs crescere. Imò S. Hieron. cùm numerando alia vitia, etiam mendacium recensuisset asseruit: Quoties vitijs vincimur, Deum negamus. *Veniale etiam quodammodo ad se. diu cum dæmone disponit: ita enim S. Macarius hom. 27. vniuersim de peccatis loquitur. Ex proposito, id est deliberatè, vitiosi sunt hi, qui suam ipsorum voluntatem vitio tradiderunt, delectantur cum illo, amicitiamque contrahunt: huiusmodi cum Sathana pacem habent. Venialia etiam aliquomodo irremissibilia sunt, si voluntariè fiant S. Chrysost. serm. de Cant. David. Qui volens delinquit, vel spontè furit, dæmon est; neq; veniam ab hominibus; neq; misericordiam promeretur.*

6. Venialia præparant ad mortale.

*Quomodo à venialibus ad mortalia
sit descensus explicat S. Ioan. Chry-
sost. hom. 19. ad pop. Exiguum ne-
glectum, & omne reliquum de-
struit. Sæpius namq; domos æ-
dificantes homines; & tectum
imponentes, vnius regulæ excus-
sæ curam non gerentes, totam
domum perdiderunt: & in ve-
stimentis idem euenire, quis cer-
nere non possit? etenim parua
in illis facta scissura non resarci-
ta, magnam facit disruptionem.
Hoc & in torrentibus multoties
euenit. etenim si illi vel mini-
mum cæperint ingressum, totum
introducunt fluentem. & Cassia-
nus lib. 5. instit. cap. 20. de veniali-
bus gula, ita loquitur, vt ad reliqua
extendi possit. Qui gulæ super-*

fluos inhibere appetitus non potuit, quomodo æstus carnalis concupiscentiæ extinguere valebit? & qui non quærit passionis in propatulo sitas periculisque compescere, quomodo occultas, nulloq; teste prurientes, poterit debellare? *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent. cap. 19.* Experimento, vel contemptu minorum peccatorum, maiora committuntur.

7. Mortale trahit in aliud mortale.

Hoc in peccato, maximè mortali, pessimum est, quia non diu solum est. S. Greg. hom. 11. in Ezech. Omne quod prius committitur peccatum est, sed si citius pœnitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem, etiam in culpam alteram permittit cadere, ut qui
flendo

flendo & corrigendo noluit
mundare quod fecit peccatum,
incipiat peccato cumulare. *Idem*
in Ezech. hom. 9. Districta sunt
Omnipotentis Dei iudicia, &
qui peccatorem expectat diu ut
redeat, non redeunti atq; con-
temnenti, ponit adhuc ubi gra-
uius impingat. Peccatum quip-
pe quod per pœnitentiam citius
non deletur, est & causa peccati,
aut peccatum simul, & causa, &
pœna peccati. Hoc autem nobis
cum tremore cōsiderandum est,
quomodo iustus & Omnipotens
Deus, cū præcedentibus pec-
catis irascitur, permittit ut cæca-
ta mens etiam in alijs labatur..
Vnde Moses ait Gen. 15. Nondum
completa sunt peccata Amorr-
hæorum. & *Psal. 68.* Appone
iniquitatem super iniquitatem,
ut non intrent iniusticiā tuam.

& Osee 5. Maledictum & mendacium & furtum & adulterium inundauerunt, & sanguis tetigit sanguinem. Sanguis enim sanguinem tangit, quando peccatum peccato additur. *Apec. 22.* Qui nocet noceat adhuc, & qui fordidus est sordescat adhuc.

8. Facit vt Deus nesciat peccatorem.

Dum verò in hac miseria versatur peccator, incurrit quandam obliuionem apud Deum. S. Greg. in 1. Reg. cap. 4. Vnusquisq; ibi per peccatum proiicitur, vbi occultatur, & quasi perditus vbi sit nescitur; quando Iustitiæ lucem in qua Deus posuit eum, dereliquit. Hinc est quòd in paradiso post peccatum, primum hominem quærit. Adam vbi es? Hinc de mortuo Lazaro requirit, vbi posuisti eum?

9. Merita

9. Merita destruit, mortificat,
mala reuocat.

*Quidquid antecedenter boni fuisti
operatus, in peccatum incidisti, ami-
sisti. ita Basil. epist. ad Chilonem.
Qualem te inuenio talem iudico.
Vbi Moysis tot pro Deo sumpti
labores? nonne momento ad
aquam contradictionis, quæ illi
ingressum in terram promissio-
nis prohibuit, perierunt? Quæ
opera existens in mortali operatur,
non sunt ad vitam æternam. hoc
ostendit S. Arsenio ipse Dominus per
visum. Qui haurit aquam de la-
cu, & mittit in collectaculum, ex
quo alia parte effluat aqua. Sic
qui aliqua bona operatur, sed
quia mala etiam per peccata ope-
ratur: idèd pereunt & delentur
etiam bona opera quæ faci-
la sacculum nimirum pertusum,*

ut hoc ipsum aliâ phrasi eloquitur
Sacra scriptura, mittit pecuniam
 suam, Aggei 1.

10. Vnius peccatum tota sæ-
 pe regna euertit.

*Peccati malum non in solo peccan-
 te sistit, sed sæpè in totam communi-
 tatem, cuius ille pars, refunditur
 quoad penas temporales; sicut &
 meritum quoad beneficia huius tem-
 poris. ita Gen. 20. propter Pharaonis
 adulterium in Saram destinatum.
 Pharaonem flagellauit Deus pla-
 gis magnis, sed & domum eius.
 Ob peccatum Giezi lepra ad posteros
 manauit 4. Reg. 5. Hinc S. Basil. b. 8.
 in diuites auaros. Per paucos ma-
 la ærumnæque ad vniuersum,
 populum sæpiùs perueniunt, &
 vnus ob noxam tota gens ali-
 quando euertitur. & hoc non raro
 accidit. S. Aug. lib. 9. contra Iulian.
 cap. 2.*

*cap. 2. Quàm multa sunt divina-
rum testimonia scripturarum ,
quæ Parentum peccatis obligant
Filios, numerare quis possit? cur
enim peccavit Cham & in eius
filio Chanaam vendicta prolata
est? cur pro peccato Salomonis
filius eius diminutione regni pu-
nitus est? cur peccatorum Achab
Regis Israël, in eius posteros pæ-
na dilata est? *Deus dixit Exod. 20.*
Ego sum Dominus Deus tuus,
fortis zelotes, visitans iniquita-
tem Patrum in filios, in tertiam
& quartam generationem. &
hoc ipsum non solum propter mortale,
sed etiam ob veniale accidit ita 4.
Reg. 24. dat Deus in directionem
regnum Israëliticum, propter vanam
gloriam Ezechie, ex qua thesauros
suos Legatis Babylonis ostentavit,
qui tamen aliàs Rex fuit sanctissimus.
*Vide ergo peccator, quis contrate**

Es *ruzi-*

*rugitus populorum, quæ accusatio
 consurget in die Iudicij; cum palam
 fiet plurimis quòd propter tua pecca-
 ta vapulârint: & quam penam de te
 postulabunt? Verùm ob unius pec-
 catum non solum in corporalibus bo-
 nis; sed etiam in bonis æternis multi
 (quod est longè horribilius) plectun-
 tur: dum illis gratia subtrahitur ef-
 ficax. Prædixit hoc fore Nathan ob
 peccatum Davidis; nam non tantum
 dixit, quòd non esset recessurus
 gladius de domo eius. Sed hoc
 addidit. Itaque hæc dicit Domi-
 nus. Ecce ego suscitabo super te
 malum de domo tua; & tollam
 vxores tuas in oculis tuis, & da-
 bo proximo tuo, & dormiet cum
 vxoribus tuis in oculis solis huius.
 quæ erant peccata Absolonis & alio-
 rum futura.*

III. Beneficia promissa auer- tit peccatum.

Hinc etiam oritur ut beneficia quæ Deus destinauerat, imò promiserat, non sequantur. patet hoc Iosue 7. ubi post peccatum Achani Deus cladem in populum suum immisit & addidit, non ero vobiscum, & tamen Iosue 1. promiserat. Sicut fui cum Moyse, ita ero tecum. S. Chrysost. hom. 80. ad pop. Deus cum aliqua dare bona pollicetur, indignos autem videt effectos, tunc sua reuocat promissa. Et hoc contingit etiam propter veniale. nam Deus promiserat Dauidi 2. Reg. 7. Requiem tibi dabo ab omnibus inimicis tuis. & tamen postquam numeravit populum, in quo iuxta DD. non excessit venialem culpam, etsi millia septuaginta virorum fuerint illi peste sublata in

Eo

panam

penam huius peccati, etiam bella
sunt permiffa.

12. Reliquæ peccati im- manitates.

*Sed si placet intueri statum animæ
Diabolo per peccatum subiectæ, præ
oculis habeamus verba B. Isaie Abb.
Orat. 25. Sicut quando ab hoste
capitur ciuitas, imagines prioris
Regis euertit, leges condit, por-
tas veteres claudit, nouas ape-
rit &c. Sic etiam anima post sus-
ceptum Baptisma (in aqua vel re-
missione peccatorum, nam latissimè
sumit nomen baptismatis hic San-
ctus, absolutione Sacramentali) à dia-
bolo expugnata, qui eam pro li-
bidine sua euertit, atq; vastauit;
exturbata veri Regis imagine,
suam erexit, fecitq; ut misera
anima, sæculi istius curis & soli-
cudinibus vacaret. destruit itaq;
hostis*

hostis per peccatum, in anima gratiam Dei, quæ est veri Regis insigne, virtutes infusas, dona Spiritus S. imò i. sum Regem verum in patibulum agit ita enim B. Petrus Damiani *serm. 48. feri ex S. Paulo docet*, atq; monet ne fiat. Vide ne rursus tibi metipsum crucifigas Filiū Dei, & hostem tui habeas, rursus fabricans crucem, in qua crucifigatur ille, qui resurgens ex mortuis iam non moritur &c. Cum enim eleuaste, & ambulas collo extenso, caput Altissimi spinarum multiplicitate contorques. cum ponis oculos tuos ut non respicias cælum, & voluptuosis carnis tuæ motibus moueris & traheris, durioribus clauis pedes Omnipotentis transuerberas: ab inferiori inters supplicium dum momentaneā voluptate voluntatem Domini ex-

cludis. Cùm prosperaris in iniquitate, fœlici cursu rerum, peccata peccatis cumulans; clauum ponis in illius dextra, quem de suis bonis persequi non desistis. Cùm verò abundantiori tristitiâ absorberis, & tuam impietatem pietati Dei præponderas, sinistram eius transfigis : & conceptum furorem, furore tuæ desperationis amplificas. Deniq; cùm præsumis defendere quod fecisti, lancearum ictum lateri Saluatoris intorques. Hoc verò posito; subiungo decretum S. Gregorij lib. 2. in 1. Reg. cap. 1. Rationis lex exigit, vt qui Conditorem persequitur, veniâ defraudetur. cuius prece illud peccatum indulgetur, quod in ipsum Indulorem committitur? Quis pro eo Omnipotentē Patrem obsecrat, qui coæternum vnigenitum in-

mortem damnat. & lib. 2. inc. 3.
Peccare & de Dei misericordia
præsumere, pelago eius Iustitiæ,
est exponi.

C A P V T VI.
G R A V E I V G V M S V P E R
P æ N I T E N T E S.

I. Quia sæpè fit pænitentia
ludicra.

HOc punctum è parabola qua-
piam facile percipiemus. Fin-
gamus; Occidit quispiam nefarie &
crudelissimè Regi potentissimo, ac suo
maximo Benefactori, optimum ac di-
lectũ unicè unicumq; Filium. Depre-
catur. Penitet me vehementer huius
facinoris, o Rex optimè: & ut vi-
deas quàm paniteat me vehementer,
in satisfactionem, unam tibi stipulam,
vel paleam offero. O indignitas! il-
ludit offenso qui taliter satisfacit.
Sed,

Sed, annon etiam nos occidimus Christum Domini? & illum Christum? quid damus? quâ satisfactione dolorem testamur? unius scilicet Oraxiuncula idq; tepidissimâ prolatione. Dicat rursus ille sicarius. Amate me Rex, & summè amo. Vis scire quantum? minùs certè quam hoc lutum, hanc bilem à me vomitu reiectam. nam malletm te mori & occidi ab aliquo, quàm ut mihi aliquis tollat hoc lutum: scilicet citiùs peccabo mortaliter; quàm auri, argenti, meeq; voluptatis iacturam patiar, iram & bilem meam deseram: & licet aliter hoc ore teniùs dicam, experire an non ita reipsâ faciam. Nemo mihi tollat meam bilem quam collegi contra inimicum: nemo persuadeat ut petenti propter te condonem: ut ad vetera amicitie iura redeam: & tamē te summè amo. Audite hæc celi & obstupescite vehementer.

2. Sæpè inefficax propositū.

Iam verò ad omnem dolorem qui peccata aboleat, requiritur propositum efficax de cætero non peccandi. Iratus est quispiam alteri, & proponit irâ eum prosequi, en prodit se in effectu inefficacẽ propositi: deprecatur alter, hic non cedit; blanditur alter, hic durest; satisfactionem illic spondet, hic abnuit. Agit ille per amicos, respuit. Memorat antiqua merita, ecce iste contemnit. At verò proposuit vitare peccatum, nemo ita urget, nemo aequè sollicitat, nemo lucra, nemo vetera merita, damna futura, & penas proponit, sed occasio se minima offert, & ecce ab illo efficaci proposito abit. magis ergo sumus fidei in obsequio demoni cum pramio gehennæ, quàm in Christi simulaculo cum mercede calis. Miseros nos si demon Christo improperabit ut est apud

S. Cypr. O Christe non solum dum peccabant, te mihi postponebant, sed etiam dum reconciliabantur tibi, nolebant attingere mensuram, ut eadem probarent se tibi efficaciter statuisse, quā mihi probarunt sua proposita. Proponit alter consequi dignitatem, quia efficaciter proponit; patitur repulsam, non cessat: elargitur suas opes in munera ob spem dubiam, comparat amicos, sustinet omnia. en quanta in illo firmum atq; efficax propositum operatur! At hic oppones, naturam esse pronam in malum, & parem naturæ consuetudinem, oppono etiam quod dixit S. Ioan. Clim. gr. 4. col. 11. Consuetudo plurimum valet, & cuncta ex ea pendent, eamq; sequuntur: omnino longè ampliùs valebit in bonis, cum potentissimum habeat adiutorem Deum. an gratia inferior viribus qua ad bonum datur?

3. Pœnitentia debet esse digna.

*Non dictum est , facite fructus ,
Sed facite fructus dignos pœni-
tentia. Legem scripsit S. Apostolus
Rom. 6. Sicut exhibuistis mem-
bra vestra seruire immunditiæ ,
ita nũc exhibete membra vestra
seruire iustitiæ in sanctificatio-
nem. Et ex his suam sententiam vi-
detur formasse S. Greg. hom. 10. in
Euang. Sciendum est quia quis-
quis illicita nulla commisit, huic
iure conceditur vt licitis vtatur :
sicq; pietatis opera faciat , vt ta-
men si voluerit , ea quæ sunt
mundi non relinquat : at si quis
in fornicationis culpam, vel for-
tassè quod est grauius, in adulte-
rium lapsus est, tanto à felicitate
debet abscindere , quanto se me-
minit & illicita perpetrassè. Cer-
tè ille innocentissimus Pœnitens San-
ctus*

Elus Franciscus, ut de eo S. Bonau.
vitæ cap. 50. Nemora replebat ge-
mitibus, loca spargebat lacry-
mis, pectora manu tundebat &c.
Nec malè, quia ut S. Greg. ad S.
Augustinum Episcopum Anglorum
scripsit resp. ad interrogato. Bona-
rum mentium est, ibi etiam ali-
quomodo culpam agnoscere, v-
bi culpa non est. & S. Basil docet
in Psal. 29. Non cuiuslibet animæ
gaudium à Deo ingignitur: sed
ei quæ peccatū suum vehementi
luctu, & assiduâ lamentatione
plorauerit, veluti si seipsum mor-
tuum luceat, qui sanè fletus po-
stremitò in gaudium vertitur..
Idcirco S. Bern. serm. in festo SS. Pe-
tri & Pauli. Multi pænitiâ du-
cti sunt sed infructuosâ, quoniam
pænitentia eorum reprobata est,
sicut & prior culpa. Conijcio cau-
sam dum lego Tertull. lib. de pænit.
 Num

Nūm in coccino & Tyro. (*hoc est in purpura*) pro delictis supplicare decet. Cedò acum crinibus distinguendis, & puluerem dentibus elimandis, & billulcum aliquid ferri vel æris vnguibus repatinandis. Si quid ficti nitoris, si quid cocti ruboris, in labia aut genas vrgeat. præterea exquirito balneas lætiores, hortulanæ maritimæve secessus. adjecto adsumptum. conquirito altilium, enormem saginam, defecatam senectutem quamq; vini. Quis? interrogarit, cur animæ largiaris? Deliquit dicito in Deum, & periclitor in æternū perire, itaq; nunc pendeo & maceror, & ex-crucior vt Deum reconciliem, mihi, quem delinquendo læti! Itaque, &c.

4. Modus penitendi durus.

Sic instituendam docet penitentiam

tiam S. Ambr. scribens ad lapsam
cap. 8. Ergo tu hæc mecum co-
gitans, & mente retractans, pro-
prij facti tui ipsa esto Iudex cru-
delior. Inprimis omnis cura vi-
te huius interimenda tibi est, &
quali mortuam te existimans, si-
cut es, quomodo possis reuiuifce-
re cogita. Deinde lugubris tibi
accipienda est vestis, & mens ac
membra singula, dignâ castiga-
tione punienda. Amputentur
serines qui per vanam gloriam
occasionē luxuriæ præstiterunt.
Defluant oculi lacrymas, qui
maieculum non simpliciter aspe-
xerunt. Palleseat facies quæ
quondam viruit impudicè. De-
niq; totum corpus incuriâ ma-
seretur cinere aspersum, & oper-
tum cilicio perhorrescat &c. ta-
lem penitentiam ab una delicatula
persona exigit hic sanctus. tum addit.
calis;

talis vita, talis actio penitentiae
si fuerit perseverans, audebit spe-
rare, etsi non gloriam, certè pæ-
næ evacuationem. *O mi Deus,*
post tantam penitentiam nondum,
promittit gloriam hic S. Doctor. Sed
& S. Cyprianus serm. de lapsis. La-
mentari eum putamus toto ex
corde, ieiunijs, fletibus, & plan-
ctibus Dominum deprecari? qui
epulis affluentibus pastus, post tri-
die cupiditates suas eructat. Qui
hilaris ac lætus incedit, quomo-
do mortem suam defleat. Ani-
ma in quacunq; hora peccaverit
morte morietur. Si quem de tuis
charis mortalitatis exitu perdi-
disses, ingemisceres dolenter ac
fletes; facie incultâ, veste muta-
tâ, ore delecto indicia mæroris
ostenderes. Animam tuam mi-
ser perdidisti, & non acriter
plangis, non iugiter ingemiscis?

Qualia

Qualia verò bona pro peccatis debeamus prestare docet S. Greg. in 1. Reg. lib. 2. cap. 5. A peccatorum nostrorum tunc obligatione solamur, cum bona quæ pro eorum impendimus absolutione, malis admixta non sunt. 1. Reg. 7. Si in toto corde vestro conuertimini ad Dominum Deum, auferre Deos alienos, liberabit vos de manu Philistijm. Audiant ergo, audiant, qui de manu Philistijm liberari desiderant. Ibid. libro 5. cap. 4. Quid prodest confiteri flagitia, si vocem confessionis non sequitur pænitentia? Signum veræ confessionis non est in oris confessione, sed in afflictione pænitiæ. Facite dignos fructus pænitiæ. Confessionis ornatum non recipit sine fructu afflictionis. Marci 11. Arborem sine fructu maledixit.

5. Quos

5. Quos malè pœniter au-
gent pœnam.

*Non leguntur Filij Heli Patri mœ-
nenti cōstitisse, non obiurgationes
risisse: humiliati sunt, sed non verè
quid inde secutum? dicat S. Greg.
lib. 1. in 2. Reg. cap. 1. Tanta fuit
magnitudo culpæ illorum, ut
& conuersionis momenta nō ha-
berent, & à mortis suæ fouea ne-
quaquam surgere possent. & qui
iræ Dei pelagus biberant, in da-
mnationis suæ cumulum habe-
rent, non solum pœnam commissi
sceleris, sed etiam vindictam
contemptæ prædicationis. Mo-
nuit S. Ephrem Paranesi 22. De-
mus operam ut digna pœniten-
tiæ opera agamus, ne duplicatū
in his supplicium inueniamus,
tanquam diuinam gratiā asper-
nantes, & beneficiorum ipsius*

non recordantes. quòd scilicet nobis præstet auxilia & tempus ad pænitiendū. *S. Hieron. in epist. ad Rom. cap. 12.* Sicut qui paulatim arcum intendit, tempus dat alteri ut fugiat: qui si fugere nolit tantò fortius sagittâ configitur, quantò maiori tempore arcus intensio fuerat facta. itâ planè Deus quò diutius pænitentiam dignam expectat, eò seuerius punit.

6. Raros verè pænitet.

Ex. altis facile intelligitur illud S. Ambr. dictum libro 2 de pænit. quamvis & ipse se explicat. sic ibi inquit. Facile inueni qui innocentiam seruauerunt, quàm qui congruè egerint pænitentiam. An quisquam pænitentiam putat, vbi acquirendæ ambitio dignitatis, vbi vini affusio, vbi ipsius culpæ coniugalis vsus? Re-

nunciandum sæculo est, ipsi fomino minùs indulgendū quàm natura postulat, interpellandus gemitibus, interrumpendus suspirijs, sequestrandus orationib⁹, viuendum ita vt vitali huic moriamur vsui, seipsum homo abneget, & totus immutetur.

7. Quos pænitet debent vitam emendare.

Et in tantum ista vite mutatio requiritur, vt etiamsi peccata essent dimissa parùm prodesset. S. Bern. serm. 3 in Cant. Si dixerit mihi IESVS dimittuntur tibi peccata tua, nisi ego peccare desiero, quid proderit? Exui tunicam meam, si reinducero eam, quantum profeci? si rursus pedes meos quo lauerau coinquinauero, nunquid aliquid lauisse valebit? Sordens omni vitiorum genere diu

iacui in luto fecis, sed erit sine dubio recidenti deterius quàm iacenti. Deniq; qui me sanum fecit, ipsum mihi dixisse recorder. Ecce sanus factus es, iam ampliùs noli peccare, ne quid deterius contingat tibi.

8. Post pænitentiam peccare est grauiùs.

Et certè quid deterius contingit, ita enim Tertull. de pænit. Non leuiter in Dominum peccat, qui cùm æmulo eius diabolo pænitendo renuntiasset, & hoc nomine illum Domino subiecisset, rursus eundem regressu suo erigat, vt denuò malus dæmon recuperatâ prædâ suâ aduersùs Dominum gaudeat. Nonne, quod dicere quoque periculosum est, sed ad ædificationē dicendum: diabolum Domino præponit?

Com.

Comparisonem enim videtur egisse, qui utrumq; cognoverit, & consideratè pronuntiassè eum meliorem, cuius se cursus esse maluerit. ita qui per delictorum penitentiam instituerat Domino satisfacere, diabolo per aliam penitentiae penitentiam satisfaciatur: eritq; tantò magis perosus Deo, quantò æmulo eius acceptus.

9. Penitentia ad mortem dilata, dubia.

Iam etiam de illis qui ad mortem penitentiam differunt, & confidunt se liberalibus testamentis, & assignatione Eleemosynarum consecuturos veniam, audiamus S. Saluvianum lib. 1. ad Ecclesiam Qui à malis actibus tantùm morte discedit, non relinquit scelera, sed relinquitur à sceleribus, ac per hoc ne-

cessitate exclusus à vitijs, & tunc
 puto peccat quando peccauerit
*(id est quando cessat peccare quia non
 potest)* quia quantum ad animum
 necdum desijt, qui adhuc velit
 peccare si possit. Non boni ita-
 que spebus innititur, qui ad hoc
 tantum peccat in vita, vt pecca-
 torum molem redimat in mor-
 te : & ideò se euasurum putat,
 non quia bonus sed quia diues
 sit ; quasi verò Deus non vitam
 hominum quærit sed pecuniam,
 atque à cunctis malorum redi-
 mendorum spe agentibus acci-
 pere solos pro criminibus num-
 mos velit, & corruptorum more
 Iudicum argentum exigat vt
 peccata vendat ? & post pauca,
 Quòd si tanta fuerit ægroterum
 incuria, vt valetudinis labem ;
id est penitentiam, vsq; ad vltimos
 dies trahant, quid dicam nescio :
 quid

quid promittam penitens ignoro.
Reuocare ab inquisitione ultimi
remedij periclitantes, durum &
impium: spondere autem ali-
quid in tam sera cautione, teme-
rarium. *S. Greg. hom. 12. in Euang.*
Qui penitenti veniam spon-
dit, diem peccanti crastinum
non promittit. ecce hunc ipsum
diem in quo loquimur, ad indu-
cias conuersionis accepim⁹. Ora-
te ne fuga vestra fiat hyeme, aut
in Sabbato, ac si apertè dicat.
Videte nè tunc quærat is peccata
vestra fugere, quandò iam non
licet ambulare.

10. Peccatorum deliberatè
admissorum diffici-
lis venia.

*Illud verò est admodum terribile,
quod idem S. Pater lib. 4 in Reg. c. 2.
reliquit. Quibus peccata domi-*

nantur, per se ab eorum iugo liberari nequeunt: nam sæpe ad Dominū cum precibus veniunt, sed exaudiri non possunt. diuino siquidem iudicio cum ijs agitur, vt qui noluerunt mala vitare cū possent, non possent vitare cū volunt. & qui spontē incurrunt mala præcognita, fugere nō possint experta. *Idem Pastoralis p. 1.* Hoc à præcipatione lapsis, per consiliū pereuntes differunt: quòd cū à statu iustitiæ peccando concidunt, plerumq; simul & in laqueū desperationis cadunt. *In quam rem seruit illud Tertull. lib. de penit.* Quidam autem sic opinantur, quasi Deus necesse habeat etiam præstare indignis quod spondit, & liberalitatem eius faciunt seruitium. Quasi necessitate indulget, ergo inuitus facit? quod dici non potest. itaq; in
spem

spem penitentiae non peccandum.
Exempla suggerit nō acceptatē à deo
penitentiae S. Scriptura in Esau &
Antiocho, & de hoc quidem 2. Mach. 9.
 Orabat autem hic scelestus Do-
 minum à quo non esset miseri-
 cordiam consecuturus. *de Esau*
verò Heb. 12. Non invenit peni-
 tentiae locum, quanquam cum
 lacrymis inquisivisset eam.

C A P V T VII.

GRAVE IUGVM SUPER
 OMNES.

I. Quia ad misérias nascimur.

S*anctus Cyprianus lib. 1. de bono*
Patient. in proem. Omnes nos
 sumus destinati ad gemitus totā
 vitā. *S. Aug. Soliloq cap 2.* Vita
 mea vita fragilis, vita caduca, vi-
 ta quæ quantò magis crescit, tan-
 tò magis decrescit : quantò ma-

gis procedit, tantò magis ad mortem accedit. Vita fallax & umbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, statim tristor; nunc vigeo, iam infirmor: nunc viuo, statim morior: nunc felix appareo, statim miser: nunc rideo, iam fleo. Sicq; omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vnâ horâ in vno statu permaneat. hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc sitis, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolor exuberat. Subsequitur his importuna mors, quæ mille modis miseros homines inopinatè rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus: hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo. Illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat. Hunc trucidat

cidat ferro, illum veneno corrupit, alterum tantum repentino terrore vitam finire compellit: Et nunc semper omnia magna miseria: quia cum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum. & cum se stare putat, colliditur, & perit spes eius. *& hæc mala ipsi peccatis nostris cumulamur.*

2. Si non affligamur, male agitur nobiscum.

S. Greg. 9. epist. 39. Ego Abel esse non suspicor, qui Cain non habuerit. *& 6. epist. 27.* ego fidenter dico, quia minus pie vivis, si minus persecutionem pertuleris. *S. Ambr. in Psal. 118.* Fortassè cum persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur. *S. Chrysest. hom. 29. in epist. ad Hebr.* Si flagellat Deus
F 6 omnem

omnem filium quem recipit, qui non flagellatur sine dubio non est in numero filiorum. *Idem in Psal. 125.* Quemadmodum semina opus habent imbribus, ita nos lacrymis: & quemadmodum terra opus habet ut aretur & proscindatur, ita anima fidelis proligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, ut eius molliatur durities, ne nimium efferatur & exiliat: nam terra quoque nisi diligenter colatur, nihil boni producit. *S. Greg. 23. moral. 15.* Electis suis ad se pergentibus Dominus, huius mundi iter asperum facit.

3. Omnibus inimicus infidiatur.

Bern. serm. 1. de S. Andr. Habet nequissimus ille laqueos, habet
&

& iacula, utpotè callidissimus
venator hominum, solùm sitiens
sanguinem animarum. Alios
telis appetit malitiosæ cuiuslibet
suggestionis, & in eis vulnerat
multos, quibus tenuis est patien-
tia: alios voluptatibus irretire
laborat, & in his includit multi-
tudinem copiosam illorum qui
in terra repunt, aut volitant iuxta
eam. *his commouetur appetitus, qui
velut effrenos equos emittit passio-
nes, his autem misera anima passim
in præceps vehitur ac rapitur.* S. Am-
bro. lib. de Isaac & anima cap. 8.
Mali equi, iracundiâ, concupi-
scentia, timor, iniquitas, inter-
dum ipsi equi inter se dissident,
& se inuicem impediunt, & viam
salutis nobis difficillimam reddunt.
*Hinc S. Aug. lib. 2. contra Iulian.
cap. 10. Sine peccato semper es-
semus, si sanaretur hoc malum.*

concupiscenciæ repugnantis legi mentis nostræ.

5. Omnes se debent abnegare.

Luca 9. Dicebat autem ad omnes. Si quis vult venire post me, abneget semeipsum. *S. Tho. opusc. 18. de perfect. asserit abnegationem sui ipsius esse de necessitate salutis. & Guilelm. Estius cap 8,* Non consilij sunt verba hæc, sed præcepti, omnes enim tenentur velle venire post Christum semetipsos abnegare, crucem suã tollere, ita Christum sequi: in quantum autem hoc non facimus, peccamus.

6. Prædestinatio Dei occulta.

S. Bern. serm 37. in Cant. Consilium hoc posuit tenebras latibulum suum, & sermo absconditus

ditus à nobis, ita vt nemo sciat,
si dignus sit amore vel odio.
S. Aug. soliloq. cap. 28. Omnes nos
quali pannus menstruatae, de
massa corrupta & immunda ve-
nientes, maculam immunditiæ
nostræ, in frontibus portamus.
Quare mundi esse non possumus
nisi tu Domine mundaueris, qui
solus es mundus. Mundas autem
de nobis Filijs hominum eos in
quibus tibi complacuit habitare,
quos ab inaccessibilibus profun-
dis secretis iudiciorum incom-
prehensibilium sapientiæ tuæ,
semper iustorum licet occulto-
rum, sine eorum meritis præde-
stinasti ante mundum, vo-
casti de mundo, iustificasti in
mundo, & magnificas eas post
mundum. Non omnibus autem
hoc facis, quod admirantur ta-
bescentes omnes sapientes terræ.

Et

Et ego Domine hoc considerans
expauesco & obstupesco de alti-
tudine diuitiarum sapientiæ &
scientiæ tuæ, ad quam ego non
pertingo, & incomprehensibilia
iudicia iustitiæ tuæ, quoniam ex
eodem luto, alia quidem vasa
facis in honorem, alia verò in
contumeliam sempiternā. Quos
igitur tibi elegisti de multis in
templum sanctum tuum ipsos
mundas, effundens super eos
aquam mundam, quorum no-
mina numerumq; tu nosti, qui
solus numeras multitudinē stel-
larum, & omnibus eis nomina
vocas: quæ etiam scripti sunt in
libro vitæ, qui nequaquam peri-
re possunt: quibus omnia coope-
rantur in bonum, etiam ipsa
peccata, (*quia post illa feruentiores
euadunt.*) Cum enim cadunt, non
colliduntur: quia tu supponis
ma.

manum tuam, custodiens omnia
ossa eorum, ut vnum ex eis non
conteratur. Attamen mors pec-
catorum pessima, illorum in-
quam, quos, antequam faceres
cælum & terram, secundum
abyssum multam iudiciorum
tuorum occultorum, semper au-
tem iustorum, præsciuit ad mor-
tem æternam: quorum dinu-
meratio nominum, & merito-
rum prauorum apud te est, qui
numerum arenæ maris dinume-
rasti, & dimensus es profundum
abyssi, quos reliquisti in immun-
ditijs suis, quibus omnia coope-
rantur in malum, & ipsa etiam
oratio vertitur in peccatum, *quia
scilicet cum peccatis peragunt.* ut si
etiam ad cælos usq; ascenderint,
& caput eorum nubes tetigerit,
& inter sydera cæli collocaue-
runt nidus suum, quasi sterqui-
linum in fine perdentur,

7. Signa prædestinationis non in omnibus reperiuntur.

Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Mandata verò omnia colligit in duo, amorem scilicet Dei & proximi prior in eo consistit ut non peccemus, & beneficiamus: & de hoc iam egimus non vno loco superius, posterior, ut diligamus omnes, etiam inimicos, idq; purè propter Deum. qui amor non adeò frequens est. S. Greg. hom: 38. in Evang. Si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, charitatem non habet, sed habere se putat. At quomodo amici & inimici propter Deum acquirendi sunt? interrogat S. Chrysost. orat. in Kalend. & respondet. Si non amicitias illas colligamus, vnde pecunias corripere, conuiuia agitare, imperia consequi poterimus sed illos

los prosequamur, qui mentem nostram moderari, præcipere honesta, peccantes increpare, delinquentes arguere, supplantatos erigere, consilio ac precibus opem ferre, & ad Deum adducere possunt. *Vnde, si inimicus tibi profit ad salutem, imò prodest, quia saltem tibi mundum amarum reddit, ama illum. In quam rem facit monitum B. Laur. Justin. de casto conub cap. 6. Nunquam sine patientiæ exercitio caritas esse solet. & de contemptu mundi cap. 19. Flagelli eruditio cum patientia, indubium prædestinationis agnoscitur esse præsagium. Siquidem per multas tribulationes oportet intrare in regnum cælorum. Oportet crucem tollere. Sed quid sit ferre crucem? Respondet S. Basl. instit. Mon cap. 3. Paratum esse ad mortem pro Christo & mortificare*

riticare membra quæ sunt super
 terram, & pro nomine Christi
 libenter ferre omne discrimen,
 hoc est tollere crucem suam. &
hoc quidem ad dilectionem Dei spe-
ctabat.

8. Etsi habuerimus signa præ-
 destinationis, sumus incer-
 ti de Perseuerantia.

Multos in via salutis præcesserunt
Publicani & Meretrices. Sed hoc ver-
bis S. Chrysost. hom. 40. ad pop. elo-
quamur. Quid Manasse deterius?
 Deum tamen propitium habere
 potuit. Quid Matthæo deterius?
 & constitutus est Apostolus.
 Quid Paulo miserius? sed con-
 stitutus est, Euangelij præco.
 quot tales alias vis videre muta-
 tiones & quondam gestas & quo-
 tidie occurrentes? *S. Greg. in Iob*
lib. 25. cap. 7. Occultum iudicium
 quod

quod piè super nos iusteq; disponitur, quomodo alij perdunt quod tenere videbantur, & alij accipi quod alij ex meritis perdunt. vt & qui stare videntur humano iudicio, iam in conspectu Iudicis stent. Quis enim hominum æstimare potuisset? Iudam viuendi sortem, etiam post ministerium Apostolarum, amittere; & quis, contra crederetur latronem causam vita in ipso articulo mortis inuenire?

9. Iudicium Dei rigidum.

S. Chrysost. in illa verba Apost. salutate Priscam. In illo die magno, non solum de his quæ nos peccauimus, sed & de his ubi quæ in alios sententiam tulimus, omninò iudicabit nos Deus, & quod sæpè naturâ leue peccatum est, hoc graue & inexcusable fit,

fit, dum peccans alium iudicat. Fortè non satis claret quod diximus, igitur clariùs dicemus. Peccauit aliquis & alium idem committentem peccatum condemnauit, is in die illo valdè amaro non illam pœnam luet, quam peccati natura exposcit, sed maiorem quàm duplicem, vel triplicem. *atqui teste eodem S. Patre lib. 1. de compunct cordis.* Ab hoc vicio neq; sæculi homines, neq; Monachorū vllum facile inuenies liberum.

10. Pauci saluantur.

Quòd si attendamus paucitatem saluandorum, quis non percelletur? Esdras lib. 4. cap. 18. qui licet non oraculum sonet diuinum magnam tamen habet auctoritatem, & à non paucis SS. Patrum ad firmanda dicta adducitur. Quomodo interroga-

rogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, unde fiat fictile, paruum autem pulverem unde fiat aurum: sic & actus præsentis sæculi. Multi quidem creati sunt, pauci autem saluabuntur. *& cap. 9. Respondi & dixi, olim locutus sum & nunc dico, & postea dicam.* quoniam plures sunt qui pereunt, quam qui saluabuntur, sicut multiplicatur fluctus super guttam. *Ad priorem locum videtur respexisse S. Macarius hom. 15. Quemadmodum aurum à copiosa arena dilutum inuenitur, suntq; grana exigua iæstas mihi, sic quoq; ex multis pauci sunt probati. Ad posterioriorem S. Aug. serm. 32. de verbis Domini. Arcem video, & grana quæro, & vix videntur grana quando area tricuratur: sed venturum est ut ventiletur. Pauci er-*

go qui saluantur in compara-
tione multorum periturorum.
*Sed utrumq; confirmabit apud Ba-
ron. ad ann. 976. S. Nilus Abbas
ubi asserit ex decem millibus, vix
vnum saluari, & hanc fuisse doctri-
nam SS. Basilij, Chrysostomi, Epbrenz,
Theodori studita, imò & Apostoli
ipsius, nec non S. Euangelij. Quia
sicut nunc misericordia Dei ultrà mo-
dum apparet, ita se ostendet seueritas
in iudicio. S. Bern. in epiph. serm. 1.
Sicut benignitas, in Natiuitate
Christi apparuit ultra omnem
spem, ultrà omnem æstimatio-
nem: Similem expectare pos-
sumus iudicii districtiōnem. &
Dom. 1. post Octau. Epiph. serm. 1.
Veniet non expectantibus tan-
quam reuertens à nuptijs, tan-
quam potens crapulatus à vino,
verè ebrius & immemor misera-
tionū suarum. tunc enim quan-
tum.*

tum ad illos obliuiscetur misere-
ri Deus, veniet in ira & indigna-
tione tanquam furibundus. *& de*
verbis, vidi Dominum serm. 2. Non
discernet inter glebas, qui di-
screuit inter stellas? examinabit
certè argentum, qui ipsum quo-
que aurum probauit, & repro-
bavit. *& de hac re omnes prae-
moniti videmur, cum nobis dictum.*
Nisi abundauerit iustitia vestra
plusquam scribarum & Phariseo-
rum, non intrabitis in Regnum
caelorum. Atq; ita paucos saluari
suo illo tempore SS. Patres credebant
quos S. Nilus adduxit, quando in-
ter Christianos maxima feruebat san-
ctimonia, quotus demum his corru-
ptissimis temporibus euadat geher-
nam? Ausus est illis saeculis Tertul-
lianus Scapula viro Gentili, ita Chri-
stianorum producere sanctitatem.
Nos, quos sacrilegos existimatis,

ne in furto vnquam deprehendistis , nedum in sacrilegio : aliunde sumus noscibiles, quàm de emendatione vitiorum pristinorum , in quibus iacebamus quando eramus *Ethnici*. quis hoc nostrò saeculo possit *Iudeis* aut *Haereticis* obijcere ? Quod aliud negotium, id est crimen, *Christianus*, nisi suæ sectæ ? quem incæstum , quem crudelem tanto tempore nemo probauit. Pro tanta innocentia, pro tanta probitate, pro iustitia, pro pudicitia, pro fide, pro Deo viuo, cremamur. & *Apologet. c. 39.* ita *Ethnicos* alloquitur. Dilectionis operatio notam nobis meruit penes quosdam, vide inquit, quàm se diligunt, & pro aliterutro mori sint parati. & rursum. Non priùs apud *Christianos* discumbitur quàm Oratio ad Deum prægustetur ; edirur quantum elu-

esurientes capiunt; bibitur quantum pudicis est utile; ita saturantur ut qui meminerint, etiam per noctem adorandum sibi Deum; ita fabulantur ut quæ sciuerunt Deum audire &c. *At nos S. Bernardus si videret fortè in illa erumperet, in quæ suo prorupit auro.* Non est nisi amor turpis in hoc sæculo, neq; fides secura, quia omnia quæ eius sunt contaminantur superbiâ, avaritiâ, cupiditate, & luxuriâ. Recessit enim lex à Sacerdotibus, iustitia à Principibus, consilium à Senioribus, Religio à Clericis, reuerentia à subditis, amor castitatis à virginibus, pudicitia à coniugatis. Neq; hæc de Gentilibus dixit: ut illa blandientium sibi explicatio suffocetur. paucos scilicet saluari, quia licet Christiani plurimi euadant, multò tamen plures Gentilium pereant.

certè & S. Bernardus de Christianis dixit. & Saluianus lib. 3. de gubern. Quid aliud cunctorū negotiantium vita, quàm periurium, ? quod aliud Curialium, quàm iniquitas ? quid aliud officialium, quàm calumnia ? quid aliud militantium, quàm rapina ? De Christiano nobis nomine blandimur, cū vtiq; hoc ipso magis per nomen Sacratissimum rei simus, qui à sancto nomine discrepamus. Nam & ideò plus sub Religionis titulo Deum ludimus, quia positi in religione Christiana peccamus.

II. Demum sequitur æternitas.

Iam finita omnia, transijt mundus, transijt vita nostra via: aternos annos qui nos manent aut semper felices, aut semper maledictos experient.

pendamus. Nam hîc tandem omnibus consistendum : & ubi constiterimus , ibi semper erimus. erimus semper. Quid nam hoc semper ? tamdiu , quamdiu Deus erit Deus. & hoc pro uno mortali crimine ! & in omni suppliciorû genere ! in omni ! Eheu miseri in perpetuû miseri ! sine fine miseri ! Mille , & mille , & mille transeunt anni , de supplicijs , de sensu doloris decessit nihil. O æternitas ! Cogito mille annos , cogito mille milles annos , tot annorum milliones cogito , quot arenulæ in uniuersa terra , guttæ in mari , quot puncta in firmamento inscribi possunt , nihil cogitavi. finiti ad infinitum nulla proportio. O æternitas ! o æternitas ! Quis par est ferendis æternis ignibus ? Fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum. Quis est hic qui dicet ? quid hoc ? in sæcula sæculorum ?

Quamdiu Deus existet, quamdiu anima immortalis uiuet. O finis sine fine ! o mors omni morte grauior. semper pati tantos cruciatus qui necare possint, nec mori posse. Praclusa omnis via, omnis spes si in orcum decidisti. Apoc. 9 In diebus illis quaerent homines mortem, & non inuenient eam : desiderabunt, mori & mors fugiet ab eis. Quia ut S. Greg. 4. Moral. 44. iustum est ut qui in suo aeterno peccauit contra Deum, in Dei aeterno puniatur. & 5. Moral. Cuius vita, mortua fuit in culpa, eius mors semper uiuit in pæna. cruciatur & non exinguitur. moritur & uiuit. deficit & subsistit. finit, semper & fine caret. Aeternitas, est duratio semper praesens, & stabilis immutabilitas successionem carens. Est unū perpetuū hodie. Est auum auorū quod non interit, sed eodem modo
sem-

semper se habet. Est status cuius totum est esse simul. Est axis immobilis, circa quem voluitur rota huius temporis. est circulus cuius centrum ubiq^{ue}, circumferentia nusquam. Hic ergo mihi si peccavi, & non egi condignam penitentiam, in penis decurrendus: Si egi bene, in gaudio tenendus. in hoc axe consistendum, & vel in letitia inenarrabili, vel in tormentis quæ intellectus non capit. Quamdiu? semper. Quando finietur? Nunquam. Ignibus uretur miser, & semper tolerabit; & semper futura tormenta metuet, & finem nunquam sperabit. O vitam mortiferam! O mortem immortalem. *Isai 66.* Vermis eorum non morietur & ignis non exstinguetur. *S. Aug. lib. de spiritu & litera cap. 56. cit. à Granat. in Duce pecc. Peccata, de regentur, rei punientur, & hoc totum perennè: quisquis enim*

ad tormenta ibit ampliùs non
exibit, dolor combustionis eos
foris cruciabit, pæna cæcitatìs in-
tùs obfcurabit. *Quid ageres nunc
pro salute tua Iuda Ifcarioth, si tot
annorum tibi daretur spatium ad pæ-
nitendum, quot tu o peccator annis
peccas? Vereor nè tibi occinat ex
Ifai 14. Infernus subter te contur-
batus est, in occursum aduentùs
tui fufcitabit tibi Gygantes.
Omnes Principes terræ, illius fci-
licet maledictæ, furrexerunt de fo-
lijs fuis: omnes Principes Na-
tionum. vniuerfi respondebunt
& dicent tibi. Et tu vulneratus
es, ficut & nos, noftri fimilis effe-
ctus es. detracta est ad inferos fu-
perbia tua, concidit cadauer
tuum. fubter te fternetur tineæ,
& operimentum tuum erunt ver-
mes. Et tu Cain qui antiquiffimus es
in fupplicijs, quotam æternitatis par-
tem*

tem absoluiſti? Nullam, nullam. nulla hîc prima, nulla ultima, infinita eſt. lamentariis illis verbis lob 16.
Collegit furorem ſuum in me,
& comminans mihi infremuit
contra me, hoſtis meus, terribi-
libus oculis intuitus eſt : aperue-
runt ſuper me ora ſua, & expro-
brantes percuſſerunt maxillam
meam, ſaciati ſunt pænis meis.
Concluſit me Deus apud Ini-
quum, & manibus impiorum
tradidit me. Ego ille quondam
opulentus repente contrit' ſum,
tenuit ceruicem meam, confre-
git me, poſuit me quaſi in ſignû,
circumdedit me lanceis ſuis, con-
vulneravit lumbos meos, non
pepercit & effudit viſcera mea:
concidit me vulnere ſuper vul-
nus, irruit in me quaſi gygas.
*Et tu ſo. meſè Abſolon, & tu Conſul-
tiſſime achitophel, & tu voluptuoſe
Epulo*

Epulo quando finietis vestra supplicia? Iob 19. eiulat quisq; vestrum. Destruxit me vndiq; & pereo, & quasi euulsæ arbori abstulit spem meam. iratus est contra me furor meus, & sic me Deus habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius, demones, & viam sibi fecerunt per me, & obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longè fecit à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me, dereliquerunt me propinqui mei, & qui nouerant me oblitī sunt mei. Sed iam oculos leuemus in cælum: audiamus quid inde ad nos veniat. Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparauit diligentibus se. Sed quid si oranti pro nobis alicui sancto ibidem dicitur. Ierem. 10. Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne
affu-

assumas pro eis laudem & orationem, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum. Quid est quòd dilectus meus in domo mea facit scelera multa?

& cap. 14. Noli orare pro populo isto in bonum, cùm ieionauerint non exaudiam preces eorū, & si obtulerint holocausta non suscipiam ea. *& c. 15.* Hæc

dicir Dominus qui ad mortem, ad mortem: & qui ad gladium, ad gladium: & qui ad famem, ad famem: & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. *Misericordiam, Misericordiam Domine.*

*Verum conuertamur quam primum ad Dominum nostrum. Scindamus cor-
da nostra in fletu & planctu, induamur sacco & cilicio: emendemus in melius quæ male egimus. multa est misericordia Dominus, sed non dif-*

fera.

156 *Graue Iugum super omnes.*
feramus. Apoc. 10. Et Angelus
quem vidi stantem super mare
& terram, leuauit manum suam
ad cælum, & iurauit per Viven-
tem in sæcula sæculorū qui crea-
uit cælum & ea quæ in eo sunt, &
terram, & ea quæ in ea sunt.

Quia tempus non e-
rit amplius.

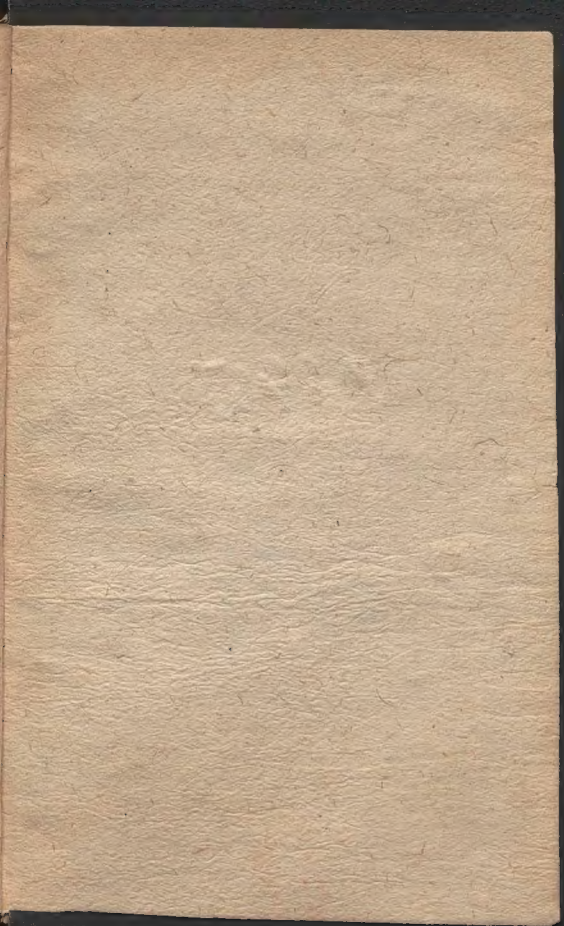
AD MAIOREM DEI GLORIAM.
ET SANCTISSIMÆ EIVS MATRIS
SINE MACULA CONCEPTÆ.

S. Ephrem serm. de vita ac morte
vniuscuiusq.

Et ista omnia nouimus ac scimus: quodq;
gravius est, sponte interim peccamus: &
propterea nullam à Deo veniam consequi-
mur, quia non ex ignorantia sed scienter er-
ramus. Scripturas quidem Sacras audimus
& collaudamus, sed quæ dicuntur non faci-
mus. Quare hortor & obsecro vt non so-
lū auditores simus, sed & factores.

F I N I S.

2645.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0017824

